

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— Cor.

Telefon
pentru oraș și interurbane
Nr. 753.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Zrinzi Nrul 115.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Modificările publice și lucrările
deosebite costă ștrial 20 ct.

Manuscrisurile nu se întorc
napoiază.

Serbările dela „Petru Maior“

Un ostrov de viață românească, perdut departe în arhipelagul atâtor curente dusmane, societatea academică „Petru Maior“ a arborat pavilionul de sărbătoare. De pretutindeni, cei cari au găsit odinioară refugiu la sânul ei, vin azi, să facă mărturisire de recunoștință și s'o întărească în misiunea ei de-o răspundere din ce în ce mai accentuată în viitor.

Cea mai însemnată prin așezarea ei și cel mai viu simbol de îndemnuri numele ei, societatea „Petru Maior“ ni-e scumpă tuturor. Simțim, că înzestrarea ei cu toate mijloacele de atracțiune, e una din datorile noastre frumoase. Și dorim să fie pentru generațiile din viitor ceea ce n'a putut să fie totdeauna în trecutul ei de o jumătate de veac: — o caldă vatră românească.

Despre nici una din societățile noastre academice n'am putea afirma cu mai deplin adevăr, că a fost, în toate fazele ei de lentă evoluție, imaginea fidelă a vieții noastre românești, din acești 50 de ani din urmă, — o heliogravură în mic, atât a stadiilor noastre staționare cât și a celor de-o mai vie afirmare a năzuințelor noastre colective.

Preludiile aproape fiecărei acțiuni mai însemnate din acești 50 de ani, se regăsesc în dragostea cu care a fost îmbrățișată în rostimpuri societatea „Petru Ma-

ior“ și fiecărui capitol de viață mai intensă în trecutul nostru apropiat îi premerge o pagină de vie activitate în analele acestei societăți. Tot așa, restimpurile de moleșire în viața societății își răsfrâng umbra asupra multor file din istoria noastră recentă...

Pentru că în urma dispozițiilor reacționare cu cari multe din terenurile învățământului universitar și academic sunt îngădite pentru Ungaria, partea cea mai de seamă a tinereții noastre e nevoită să-și agonisească cunoștințele în Budapesta și — durere — împrejurarea aceasta explică în-deajuns multe din mizeriile vieții noastre. Are, însă, și partea lui de bine, acest rău fatal. Viitorii îndrumători ai vieții noastre învață să cunoască pe dușmanii aspirațiilor românești în intimitatea vieții lor celei mai înfloritoare. Strălucirea orbitoare a progresului realizat de potrivnicii noștri, acel uriaș rezervoriu de forțe ungurești care este Budapesta, trezește în sufletul tinereții românești stimulentele muncii încordate, deșteaptă conștiința atâtor datorii neimplinite și mustră dureros prin contrastul izbitor în care așează fragile noastre începuturi de progres...

În acele clipe desolate, când grandioasa perspectivă a Babilonului unguresc reflectă atâtea umbre în ochii tinerilor noștri. — acolo sus pe înălțimile stânței Gelléri, — societatea „Petru Maior“ le pare tuturor o

bisericuță, un loc de reculegere sufletească, de jurăminte tainice ce nu se uită...

Așa, cum a rămas până astăzi, sărac înzestrată, societatea „Petru Maior“ — e singurul azil al tinereții noastre în Budapesta. Spre ea se îndreaptă, încă din băncile școalelor medii, tot avântul generațiilor noastre viitoare, toată râvna ambițiilor nobile și ea nu trebuie să desmintă niciodată așteptările noastre...

Să ne aducem aminte încă ea, pentru mulți, e și o barcă de salvare, acolo în mijlocul atâtor vânturi ce ademenesc prin glasuri de sirene... Să ne gândim la marca oi misiune națională și să ne oprim cu acest prilej de sărbătoare și în fața acelei imagini armonioase, care ne înfățișează pe unul din cei trei regeneratori ai conștiinței românești, pe fericitul Petru Maior, întemeietorul societății. Și fie ca privirea lui să se însenineze acolo în sferele eterne, văzând din faptele noastre o cuvenită înțelegere pentru lăcașul ce a întemeiat tinereții noastre.

Tinerimea de azi ne pare o tinerețe bună, cu multe elemente de frumos viitor. Fastul deosebit de strălucit și programul atât de bogat ce a pregătit serbărilor, traduce o înaltă înțelegere pentru rostul societății și e rândul nostru acum, al marlei publice românești, să dovedească aceiași înțelegere.

Urăm o reușită rodnică serbărilor și înflorire societății!

Probleme gazetărești

de Ion Gorun.

Questionarul publicat în numărul de Paști al „Românului“, se adresa numai cititorilor și colaboratorilor lui.

Cu toate acestea, să-mi fie permis să trimis un răspuns, dacă nu la toate cele patru puncte ale amănunțului questionar, cel puțin la unul din cinci-lea.

Nu voi face critica articolelor primii, foștii „românului“, etc. căci ar fi să-mi jui și pe mine pe lângă colegi, și o astfel de jui ar putea să ori când bănuita de parțialitate. Părți predilecte ale ziarului n'au; îmi sunt predilecte toate. Dincoloanele „Românului“ nu-mi lipsesc nimeni, și putea spune mai degrabă că un-ori îmi prisosește câte ceva. În sfârșit „ce ar mai trebui să facă redacția“, cred că e o chestiune care se poate lăsa în toată încrederea la chibzuțala direcției.

Dar am ajuns la punctul al cincilea. Iată ce vroiu să spun.

În gazetăria noastră românească, peste tot, se vede prea puțină importanță, sau nu se dă înaltațea cuvenită postului de *corector*. În genere acest post este socotit ca acela de ucenicie gazetărească, deci postul cel mai modest, și prin aceasta cerând și cunoștințele cele mai modeste.

Se prezintă un tânăr, cu dorința de a intra în gazetărie; e altminteri curățel, simpatic, — și zice director, să-l punem pe postul de *corector*. În vremea și se așază la masă, ni-și ia manuscrisul

d-tale, sau pe-al meu, și ni-l masacrează după com zice vorba românească despre începătorii în meșteșugul răs-tona-frezat-alui, că face hărbierie pe capul altuia.

Acuma cetitorului nu i-o fi pășind totdeauna mult de asta, dar pentru noi, scriitorii dela gazetă, adesea este un chin amar, un adevărat martiriu al meseriei să ne regăsim după 24 de ore pe-o masă roșie masacrată și înfățișată, cât una-și abia ne-o mai recunoaștem. Cetitorul, când dă peste câte o frază ciudată, neînțeleasă, absurdă, și din cap, compătimente pe scriitor, și trece mai departe. Dar scriitorul își mușcă degetele, ridică puranii nepunându-și la aer, întrebându-se desperat, Dumnezeu-ule mare, ce am scris eu și ce mă face să zic aci domnul corector?!

Maestrul nostru Caragiale e în stare să se îmbolnăvească pe trei zile pentru o gre-eală de tipar. Nu e bine să-l înfățișăm cineva în ziua când îi apare vre-un articol trecut prin privegherea, adormită lei sau coco, a corectorului de gazetă sau revistă. Nu e bine pentru oricine ar fi, dar pentru însăși vinovatul cred că nu s'o calămitate. Nu știu fiindcă n'am cunoștință ca vre-un astfel de corector să fi avut îndrăzneala să mai fi dat o hi cu maestrul, atâtea vreme câtă se cere și pentru astfel de crime o prescripție, dar i-am văzut ochii feroci și dureroși în același timp, în asemenea împrejurări penibile.

Greșala este dela obârșie, greșala pornește de acolo, și se consideră cel și postul de corector, drept ceva de a ține-a mână la gazetă, sau de a

cineva roată la căruță. Ci nu este așa. Corectorul trebuie să fie un om *cu carte*, trebuie să fie, dacă nu un om erudit, dar un om instruit, versat nu numai în misterele gramatice, dar și cu oarecari cunoștințe enciclopedice. El nu trebuie să fie dintre aceia cari să ia Pireul drept un om.

Un corector trebuie să știe multe, și de toate. Nu *toate*, fiindcă aceasta n-o știa nici vestitul Pic dela Mirandole, cu toate că se lauda că ar fi putut să vorbească *et de quibusdam aliis*. Dar *de toate*, și mai ales să se priceapă unde să-și caute și să-și găsească lămuririle în cazuri de nedumeriri.

Tineretea nestiutoare, ca să nu întrebăm un termen mai supărător, nu se îndoiște de nimica, ea are o încredere deplină și oarbă în ce și cât știe, și s'ar crede desonorată să caute să-și completeze cunoștințele din'un lexicon. Ea nu cade niciodată în nedumeriri; merge în totdeauna la sigur. Scrii dumneata despre secolul lui Pericle, ea te face să vorbești despre pericolul galben; frazele țile prefăce în farse, rimele în crime și amintirile în smintiri. — O alegere de frumuseți, datorite lipsei de atenție sau de bălșugul de imaginație a corectorilor, ar fi o amuzantă lectură, și poate având răgaz, voi încerca odată s'o fac... o, numai un voium sau două, căci aiffel dia de astea ai putea să faci și o bibliotecă întreagă.

Este, negreșit, și *errata*. Dar aceasta ar veni oare când după v'o bucată nereușită sau afumată, ai oferi masă-tui puțin piper și lămâie ca să-și dreagă gustul; care va să zice ceva ca un meștar după masă. Și apoi cine citește *errata*? Deobicei

INTERNE

In chestia episcopiei greco-cato-lice maghiare. Reproducem din „Gazeta Transilvaniei” nr. 77 de sâmbătă:

Fată cu această procedare comună a dușmanului, trebuie să procedăm și noi tot solidari, deci cel mai eficace mijloc este convocarea cât mai urgentă a unui congres național de către arhiepiscopii noștri, iar dacă Prea Sfinții lor mai preferă crucea și mitra în locul gloriei și datorii marilor antecesori Inocențiu, Șaguna și Șuluțiu etc., atunci comitetul național, acest for suprem trebuie fără amânare să convoace congresul, pentru a ne afirma în prima linie ca românii conștii de drepturile și datorile ce avem față de Roma și față de ceilalți binevoitori ai noștri, cari au dispus de nobis sine nobis.

In acest congres se vor lua totodată măsurile cele mai urgente și mai eficace, pentru a se salva parohiile române, pe cari vrea să le înghită deocamdată moloșul nesățios până ce și-o mai ascuți colții. Salvând aceste parohii la timp, vom arăta și Romei și Chesarului că mai întâi suntem români și numai după aceea creștini, uniți ori neuniți...

Deci o procedare repede și solidară se impune, ea ne va salva și înălța. Videant Consules.

Serbarea centenarului nașterii lui Gheorghe Baritiu. Cetim în „Gazeta Transilvaniei”: La inițiativa luată de redacțiunea „Gazetei Transilvaniei” s'a ținut ieri în localitățile „Gazetei” o consfătuire, al cărei obiect l-a format serbarea centenarului nașterii fericitului Gheorghe Baritiu (12/25 maiu 1912), care o mare parte a desfășurat-o tocmai în mijlocul societății sale binecuvântate a desfășurat-o tocmai în mijlocul societății brașovene, ca ziarist, profesor și promovător fervent al tuturor instituțiilor noastre culturale, școlare și sociale.

Rezultatul consfătuirei, la care au participat între alții d-nii dr. A. Vaida, maior Popa, dr. Nițescu, dr. Moga, dr. Dan, dr. Sotir, dr. A. Bogdan, dr. Maior, A. P. Bănuțiu și membrii redacției „Gazetei”, a fost stabilirea în liniamente generale a programului festivalului, care va avea loc în duminica Rosaliilor 13/26 maiu a. c.

Serbarea va fi aranjată de ziarul „Gazeta Transilvaniei” constituindu-se un comitet aranjator mai mare al serbării. La acest festival vor fi oficios invitate toate instituțiile românești din Brașov și țara Bârsei.

Programul amănunțit se va da în curând publicității prin ziarele noastre naționale.

In legătură cu această serbare comemorativă a primului gazetar român ardelen și a creato-

rului „Gazetei Transilvaniei” este proiectată pe aceeași zi și o întrunire a gazetarilor români și a episcopiei fundațiunii pentru ajutorarea zariștilor, înființată de dr. Mih. In scopul acesta redacțiunea ziarului nostru se va pune în legătură zilele aceste cu membrii episcopiei fundațiunii și cu ziarele noastre naționale, spre a garanta reușita acestei întruniri, a cărei importanță și actualitate este mai presus de orice îndoielă.

*

Croația și Reichsrathul austriac. Reichsrathul azi și-a urmat desbaterile. In urma propunerii deputatului Dulibics s'a început discuția asupra răspunsului ministrului președinte Stürgkh, răspuns dat in chestia absolutizmului din Croația.

Primul orator a fost deputatul boem dr. Fiedler fost ministru, care zice, că toți boemii se alătură la acțiunea pornită de slavii dela sud. Datoriuța fiește-cărui slav din monarhie este, ca să lupte din toate puterile contra nedreptății ce i-se face vre-unui popor slav fie din Austria, fie din Ungaria. Boemii salută pe prim-ministrul Stürgkh. pentru raspunsul dat in favoarea susținerii vieții constituționale, atât dincoace, cât și dincolo de Laita.

Deputatul dr. Krek pretinde, ca aceste desbateri din Reichsrath să fie protestul tuturor popoarelor din Austria in contra politicii false, atât din punct de vedere istoric, cât și juridic a maghiarilor; — politică care batjocorește și morala.

Urmează deputatul dr. Baboc, care in numele clubului dalmatian declară, că nu poate fi mulțumit de fel cu răspunsul dat de premierul Stürgkh, deoarece datoriuța prim-ministrului ar fi fost să se îngrijască la timpul său, ca interesele monarhiei să nu poată fi jignite și să se fi opus cu toate mijloacele ce-i stau la dispoziție in contra introducerii dictaturii in Croația.

Urmează in numele clubului polon deputatul dr. Leo, care între altele zice: „interesul monarhiei este, ca prin o politică conciliantă și îngăduitoare să susțină armonia între popoarele imperiului, și deoarece din răspunsul dlui prim-ministru văd, că și guvernul este tot de aceeaș părere i-au la cunoștință răspunsul in numele polonilor”.

In numele poporului croat deputatul dr. Dulibics mulțamește atât Reichsrathului, cât și premierului pentru interesul și simpatia arătată față de soarta acestui popor. „Dictatura — zice oratorul — s'a introdus in Croația, fiindcă cercurile conducătoare maghiare și oligarhia maghiară s'a convins, că in Croația maghiarii la alegeri numai prin mijloace autocrate pot să-și asigure majoritate.

După declarația deputatului dr. Tresici, că „Monarhia habsburgică numai atunci se poate susține, dacă atât la nord, cât și la sud constituția dominează — urmează deputatul creștin-social

Steckler, care declară că alianța creștin-socială ia la cunoștință cu mulțămire răspunsul ministrului președinte, căci partidul creștin-social ar abandona programul lui Lueger, dacă ar lua numai in țucere la cunoștință prigonirea celui mai leal și credincios popor, a poporului croat din partea companiei jidano-maghiară din Budapesta, care a acaparat puterea. Oratorul e de părere, că chestia croată nu e o chestie de solidaritate numai a slavilor, ci absolutizmul din Croația trebuie să preocupe toate cercurile conducătoare ale monarhiei. Oratorul își încheie vorbirea condamnând chipul de a face politică a cerurilor jidano-maghiare conducătoare din Budapesta.

După deputatul dr. Gross (german) și Nemeș (socialdemocrat boem) urmează deputatul dr. Victor Adler, care in numele tuturor popoarelor, care stimează constituția și libertatea, protestează cu toată energia in contra stărilor actuale din Croația...

Deputatul Choc e de părerea, că deoarece pactul maghiar-croat din 1867 croații l-au încheiat ca popor suveran și independent, intru cât nu pot valida dreptul in comunitate cu Ungaria nu le rămâne alta, decât să se desfacă de această comunitate. Oratorul zice, că e timpul suprem ca să se sfârșească cu dualizmul.

Cu aceasta discuția asupra răspunsului dat de premierul Stürgkh s'a încheiat.

*

O nouă fărădelege — cetim în „Foaia Poporului” — a pregătit ministrul școalelor Zich. El a pus să se tipărească niște formulare de certificate (atestare, testimonii) școlare, prin cari să se adeverească despre elevii, cari termină școala primară, că știu unguerește, după cum cere legea barabă a fariseului Apponyi. Dacă ar fi vorba să se întrebuițeze aceste certificate la școalele lor, nu fi nimic. Dar ministrul a avut îndrăzneala să trimită aceste certificate și consistoarelor noastre românești, ca să le întrebuițeze și la școalele noastre confesionale, cu toate că sunt făcute numai in limba maghiară și cu tricolorul maghiar pe ele. Prin aceasta se calcă paragraful 7 din legea a 451 din anul 1908, unde se spune apriat, că ceieștin școalele au dreptul de a face aceste certificate in limba lor maternă, pe lângă textul maghiar.

Sperăm, că autoritățile noastre vor resping cu indignare această nouă neobrăzare a ministrului șovinist.

După cum vedem din „Telegraful Român”, consistorul din Sibiu a și făcut pașii de lipsă pentru ca drepturile limbei noastre să fie respectate in aceste certificate școlare.

cei cari au citit articolul nu citesc errata, iar cei cari citesc errata n'au citit articolul.

Și-apoi une-ori trebuie să ajungi la errata ca aceia faimoasă a unui ziar german: „Știrea din nrul trecut a ziarului nostru că o tânără fată a băut otravă, din desperare de amor, trebuie rectificată in acest înțeles, că nu e vorba de o fată, ci de un corporal de jandarmi și n'a băut otrava, ci a dezertat dela post, și nu din desperare de dragoste, ci din dor de draguța de-acasă”. Decât așa, n'ar fi mai bune mijloacele preventive, in privința cărora cred că destul am spus și numai semnalându-le necesitatea.

Rog pe domnul V. Gilu, autorul chestionarului, să dea loc și rând și acestor observații, printre acele desigur mai judicioase, pe cari sper că cititorii Romanului se vor grăbi să i-le comunice.

AVIATORILOR.

I

Vă ridicati spre-azur, spre vecinic soare,
Vă avantați ca șoimii de pe stâncă.,
Spre lumi de vis, spre lumi imaginare
Vă cheamă rosturi nepătrunse încă!

Icari superbi, Icari fără de pice,
Ce vă plimbați pe-o cale cu Cometei,

Spioni din voi pământul nostru face,
Din cer să prindeți tainele vieții.

Un demon zace 'n trupul vost de-argilă
Și cu-a lui ghiare mima v'o tae,
Voi sunteți cioclii, cioclii fără milă,
Voi sunteți monstri 'n câmpul de bătae.

Vă 'nalță mândra pajură barbară
Spre zări de purpur, spre 'nălțimi astrale,
Iar lumea noastră-aplaudă și sbiară
Când voi porniți cu moartea pe o cale!

Și-apoi când grei de blondele victorii
Clipiți din ochi și vi se stinga-avântul,
Pământul, rece-așteaptă 'nvingătorii...
Aplauzele-i grele sunt: Mormântul.

II

Spre cer, spre cer, voi șoimi cu aripi grele!
Ce-i dacă Moartea 'n urma voastră vine?!
Dor de bravuri lăsați pe-a boltii schele,
In drumul năzuințelor haine!!

Porniți senini la luptă cu văzduhul...
Viața voastră-i neagră sărbătoare,
Și dacă slava vă va stinge duhul,
O să vă fie preot sfântul Soare!

Da! Prometeii mor sub grea osândă,
Ei mor eroi, ei nu se plâng la nime.
Un sbor divin, pornirea lor flămândă
Il cumpără cu-a morții 'ntunecime!

III.

S'adună lumea la orașe
Ca la comedie să vă vadă...
Ușorul șoim strătae slava
Cântându-și sumbra serenadă.

Și furnicarul ăsta geme
De șgomote asurzitoare...
Molțimea care vă aclamă
Vi și convoiu de 'nmormântare!

IV.

Te 'nalți, tot sbori pân' vine ceasul
Când zare să preschimbă 'n iad
Și-ți cântă ultimele vânturi
Iar aripile moarte-ți cad.

Mașina 'n fabrică să 'ntoarce
In al ciocanelor greu cânt,
Iar tu te 'ntorci lear răsboinic,
Te 'ntorci in umedul pământ!

V.

O pajură demonică și cruntă
Aș vrea să am in ceasuri de revoltă,
Să mă înalț ca o furtună 'n zare
Nebun să sparg a ceriu ilor boltă!

Și ca un meteor cu taina mare
Să cad din nou in lumea mea de tină,
Să beau din apa verde a lui Lethe
Și să mă 'ntorc la vecinica hodină.

A. Cotruș.

Amurgul bozilor

Prăbușirea sistemului de până acum. — Fapte și învățături

Viena, 19 april.

(x.) Premierul Ungariei, contele Khuen-Héderváry a căzut. Monarhia Austro-Ungară scapă de o năpastă. Presa europeană înregistrează cu satisfacție acest fapt de mult așteptat.

Momentul este de însemnătate epocală. Căci cu rostogolirea celui mai vicelan dintre politicienii maghiari, și cu eșuarea proiectelor sale șiret combinate de el și de tovarășii săi, s'a prăbușit întreg sistemul reprezentat de cărdășia oligarhică de interese.

„*Meminisse juvabit*”:

În ajunul revoluțiunii franceze toată acea lume desmerdată în plăcerile bogăției și puterii moștenite de veacuri, și care cu puțin în urmă avea atât de cumplit și de fără cruțare să fie jertfită, ca din senin și-a pierdut mintea, cu mult înainte de a fi visat groaza ce o așteaptă: cuprinsă ea de o boală, de o pasiune febrilă pentru amuzări de gust excesiv și bolnăvicios victimele de mâne, săltau smintite în danțul macabru; și turmentate până la paroxism se învârtteau în vârtejul volburei turbate, — bizareria fatalității a voit ca această să fie înșas parodia grotescă a tragediei de apoi — în timp ce coaja pământului li se ridică sub picior, și se auzea vuetul flăcării ascunse, și vulcanul clocotea, gata să erumpă și să nimicească aceea deșertăciune imensă.

...Ei mai au încă puterea în mână, potențaii noștri neincoronati, încă ei sunt stăpâni peste legi și peste popoare. Dar într'acea s'a cutremurat pământul sub ei, masca li-a lunecat de pe obraz, desvâlțată și rușinată înaintea suveranului, înaintea popoarelor monarhice, înaintea țărilor culte minciuna cu care a fost amăgită lumea decenii de-a rândul. S'a văzut evident și a devenit manifest și pentru orbi, că acelor oameni nu li este de altceva, decât de a deține pentru sine, exclusiv pentru sine, și pentru ai săi, puterea, — atât de mult îndrăgita — trecând cinic peste legi sancționate, peste principii de libertate, de dreptate și de echitate consacrate de veacuri, gata a nesocoti, dacă e lipsă, chiar și tronul înaintea căruia de atâtea ori s'au prosternat cu hipocrizie frivolă

Un lucru e sigur: după evenimentele acestor săptămâni, cu învățăturile ce au țisnit din ele, dovedesc că *nu mai este posibilă o reîntoarce stabilă la statul de mai înainte, la status quo ante, ori cât de isteț vor simula acești Tartuffe că se pocăiesc și că iarăș, vor deveni servitorii credincioși și supuși ai stăpânului, și sfetnicii devotați care ei susțin, vezi Doamne, această monarhie.*

Și, ei simțesc că li sunt numărate zilele. Spaima căderii și furia de a se vedea neputincioși în fața situațiunii ce au creat

și care n'o mai pot face uitată, și groaza de ce va avea să urmeze parecă i-a făcut să-și peardă mințile, desperarea trece în ilaritate, găsesc dispoziție de a juca teatru înaintea Europei și de a salta sarabande în parlament.

Cum a ilustrat contele Khuen-Héderváry emoțiunea împăratului, lăsând a se înțelege că a lăcrimat monarhul octogenar! Cât se arăta el însuș de impresionat!

Nici o clipă nu ezită premierul de a se lăpăda de „rezoluțiunea” faimoasă, nici de a contrasigna manifestul împăratului în care se accentuiază *menținerea nelimitată a tuturor drepturilor garantate suveranului* prin articolul de lege XVIII din 1888 cu privire la chemarea sub drapel a rezervelor. Excețent își joacă rolul înaintea tronului premierul. Francisc Iosif îl iartă, e gata a face uitată apucătura nealeă cu care cel dintâi consilier a atentat la integritatea privilegiilor Coroanei, contele Khuen e reabilitat de monarh și, contrar așteptării generale, primește mandat nou de a guverna țara.

Și acest conte Khuen, întors la Budapesta, își șterge de grabă lacrimile, își asprește glasul, se pune în poză și declamă tot ce e mai contrar dispoziției în care a plecat din Viena: N'am cedat nici de un pas! Susținem toate pretensiunile noastre, concepția noastră de drept rămâne neschimbată; dar n'o validăm deocamdată, pentru că *nu e oportun momentul*. Acelaș vot solemn îl face *contele Tisza*: Detașăm acum, pentru un timp, problema aceasta; dar convingerea noastră rămâne cea veche, și la prilej dat nu vom întârzia de a elupta „drepturile națiunii”. Ca un echo repetă *contele Andrássy*, cu emfază, aceeaș mărturisire de credință: nimic nu s'a schimbat. Iar al patrulea conte nobil, *Apponyi*, adaogă, pentru a licita el peste toți ceilalți: Chiar nici schimbarea pe tron cu care am fost amenințați nu ne va face să renunțăm la formularea drepturilor noastre exprimată în „rezoluțiune”.

Lumea stă uimită și se întreabă: Bine, dar s'au smintit acești oameni? Doar manifestul imperial accentuiază limpede și categoric dreptul nelimitat al Coroanei cu privire la conchemarea rezervelor! Doară chiar acesta a fost și este singurul rezon de a fi al manifestului, în acest înțeles și cu acest scop a fost lansat, pentru a exprima fără șovăire această concepție de drept, la care să nu mai încape nedumere, pentru a risipi toate îndoelile și pentru a crea o platformă sigură, unde să fie imposibilă jongleria celor ce de zece ani opresc în loc desvoltarea puterii armate și subminează astfel bazele monarhiei prin mania lor după privilegiu prin care să facă din *armată un instrument de maghiarizare*. Astfel a și fost considerat cuprinsul manife-

stului de toată lumea cuminte.*) Ori acest manifest este contrasignat de acelaș conte Khuen în calitate de premier al Ungariei.

Ceeace înseamnă, că ministerul primește și poartă răspundere pentru cuprinsul autografului și se identifică desăvârșit cu acela. Dar contele Khuen nu s'a simțit obligat la nimic prin acest fapt, bazat pe constituție, tot atât de puțin cum nu s'a simțit obligat ca om prin promisiunea făcută în fața monarhului.

Nu este caz precedent când un șef de cabinet să fi jucat asemenea farse suveranului său. Situația ce a rezultat a și fost cum nu putea fi imaginată mai bizară: rezoluțiunea, acceptată întâi nebunește, e abandonată, dar în schimb înlocuită prin declarațiile conților nobili. Deci persistă rățacirea de mai înainte, și, la un moment dat, partidul guvernului, partidul din care și-a ales monarhul ministrii, face afront Majestății Sale pe întrecute cu partidul lui Kossuth.

Arareori a căzut deci un cabinet între împrejurări mai ciudate, după ce s'a dat de gol, prin vina sa proprie, înaintea opiniei publice întregi, și când și omul din stradă începuse a-i striga: Fugi, că e rușine ce faci!

Guvernul a rămas indulgent. Contele Khuen a primit încă o invitație la Schönbrunn, și în loc de a-și pune cenușe pe cap, iată că muribundul devine agresiv și cere capul ministrului comun de război, ca să-l poarte trofeu în castrele dela Budapesta. Atunci s'a sfârșit paciența. Contele Khuen a fost poțtit să se ducă.

Francisc Iosif a rămas gânditor. Și în timp ce privirea îi plutea peste aleele splendide ale parcului în muguri, îi vor fi venit în minte toți, cei ce înainte de cel care ieși s'au perândat în acest salon, cerșind și storcând mereu „concesiuni naționale”, acum îndrăznind a se atinge de drepturile maiestaticice. „Ce v'am făcut vouă, și cu ce mi-ați răsplătit mie.” În seara vieții sale, monarhul vede fața adevărată a celor ce i-s'au îmbulzit înainte, tot timpul domniei Sale, lacomi după putere și nesățioși. Cum vor fi aceștia față de cei mici, când față de suveran cutează atât de mult.

În istoria internă a monarhiei începe capitol nou. Persoanele de până acum își vor îngâna încă acordurile finale, apoi le va cădea cortina, și vor veni alții. Momentul e decisiv; cei chemați să fie vrednici de misiunea ce îi așteaptă și harnici.

*) „Le Temps” din Paris constată cu câteva zile în urmă în articol prim:

„*Intr'adeacă, suveranul a triumfat, cu punctul său de vedere.*”

Nu se înțelege rolul unui rege care să nu poată convoca rezervele sau a le reține sub drapel. Că efectivul, cadrele, organizarea acestor rezerve să constituie obiectul unei legi: nimic mai natural. Dar sunt împrejurări unde întrebunțarea rezervelor ar fi imposibilă dacă ar fi făcută pendentă dela un vot al camerelor. Indatoririile internaționale cari incumbă unui șef de stat monarhic implică o autoritate, pe care anumite persoane prea tind a o paraliza, și e firesc că Francisc Iosif s'a arătat ireductibil.²
Ce autoritate mai mare ar putea fi citată?

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

EXTERNE

Situația după alegeri în Serbia. În urma rezultatului nefavorabil guvernului din ultimile alegeri, consiliul de miniștri a ținut lungi conferințe asupra noii situațiuni, ce i-s-a creat. Unele ziare sârbești au și adus știri, că în consiliul ministrilor s'ar fi hotărât demisia cabinetului.

După o telegramă mai recentă din Belgrad partidele opoziționale au încheiat un compromis în sensul căruia opoziția va lupta la alegerile de balotaj cu puteri unite împotriva guvernului. Această hotărâre a opoziției sârbești este însemnată întrucât, dacă candidații guvernamentali nu vor renși la alegerile de balotaj, ce se țin azi duminică, guvernul sârbesc, rămânând în șceptință în minoritate, poate ușor să fie constrâns să dimisioneze.

Presa turcă și demersul puterilor. zierele oficioase turcești comentând demersul Puterilor recunosc caracterul amical al acestui demers și sunt unanime a spune că pacea nu e cu puțință decât pe baza desființării decretului de anexare.

„Tanin” spune că partidul tânăr turc a avut mari succese la alegeri, pentru că e pentru o rezistență până la capăt: opinia publică nu ar sprijini nici odată un cabinet care ar ceda.

Puterile, în loc să facă demersuri spre a pune sfârșit războiului, ar trebui mai bine să înlăture întinderea războiului, deoarece italienii s'au convins că nu pot să forțeze pe turci să încheie pace; atunci, spre a nu țări țara lor la o catastrofă, vor cere ei înșiși pacea pe baza părăsirii Tripolisului; dar spre a ajunge la acest rezultat, trebuie, ca italienii să piardă ori ce speranță de ajutor din partea Europei.

„Yeni Gazetta” crede că Italia va recunoaște în fine cât de contrară umanității și dreptului internațional e conduita ei.

Demersurile revoluționarilor bulgari pe lângă guvernele europene. Organizația revoluționară macedo-bulgară cu sediul principal la Sofia, a trimis cu câteva săptămâni înainte doi delegați, în persoana profesorilor Mileti, cunoscutul slavist dela universitatea din Sofia și Gheorgof la guvernele europene, spre a provoca o intervenție în favoarea elementului bulgar din Turcia.

Aceasta delegație în Rusia, a avut o deosebire destul de simpatică cecace se explică prin intențiunile ce le hrănește guvernul rusesc față de Turcia, intențiuni care se evidentiază și din legăturile intervenite între Rusia și Italia.

Dacă Rusia, care voeste să pescuiască în apă turbure a primit cu brațele deschise pe cei doi delegați revoluționari, nu tot astfel stau lucrurile însă și cu regatul bulgar pe care acum cu totul alte griji îl preocupă.

Iată ce scrie în această privință corespondentul din Sofia al ziarului bucureștean „L'Independance Roumaine”:

„O polemică foarte interesantă a fost provocată prin călătoria în Europa a celor doi delegați ai organizațiunii macedonene, profesorii Mileti și Gheorgof.

Jurnalele rusești în frunte cu „Rietch” din St. Petersburg, nu pot înțelege cum cercurile guvernamentale bulgare se ocupă de pregătirea solemnităților celei de a 25-a aniversări a zăririi pe tron a regelui Ferdinand, când situația în Macedonia este atât de jalnică încât organizația revoluționară se vede nevoită a trimite delegați pentru a solicita intervențiunea marelor puteri europene în favoarea congenerilor lor din Macedonia.”

„Cercurile guvernamentale bulgare pretind de partea lor că cei doi profesori n'au întreprins ta ce neul lor decât pentru ambițiunea lor personală, și nu au fost autorizați de nimeni să vorbească în numele lor. În asemenea condiții guvernul bulgar a dat instrucții ministrilor bulgari acreditați pe lângă marele puteri europene de a dezavua pe cei doi așa zii delegați macedoneni în cazul, când ei ar îndrăzni a se adresa guvernelor străine. Cei doi profesori au primit misiunea lor din preună cu sumele necesare pentru călătorie numai dela un grup revoluționar și deci nu au dreptul de a negocia în numele populațiunii macedonene, ostilă peste tot mișcării insurecționare cum și preconizatorilor ei.”

Momentul de altfel, zice mai departe corespondentul în chestiune, este foarte rău ales, căci tocmai în acest moment jurnii turci au câștigat o splendidă biruință în aiegeri, iar Bulgaria oficială se află în tratative pentru legarea liniilor sale cu cele turcești. Astfel demersul revoluționar nu pos

fi nici în favoarea poporației nici în favoarea Bulgariei și nu are decât aprobarea comitetului balcanic din Londra care de câtră însuși grupurile revoluționare este acuzat că urmărește scopuri de presiune asupra Turciei pentru a o scoate de sub influența Germaniei.

Revoluția în Maroco. Știrile mai recente, cari au sosit din Maroco confirmă, că în urma răscoalei trupelor șerifiene și a plebei situația în Fez este foarte critică. Răscoalaților li-a succedat îndată la început să producă o frică mare între străinii din oraș și a omorî pe mai mulți dintre aceștia. Mai târziu, garnizoanei franceze i-a succedat întru câțva a readuce ordinea, dar liniștea deplină se va putea restabili, numai după ce vor sosi și trupele din jurul capitalei Fez. Situația nu e nici de cum îmbucurătoare pentru francezi. Trupele franceze, cari se află acolo, nu sunt nici decum destule pentru ținerea ordinii și guvernul francez probabil va fi nevoit să trimească nouă trupe în Maroco.

Ministrul francez de externe a primit dela ambasadorul francez din Fez următoarea telegramă:

Muley Hafid e izolat în palatul său și este apărat numai de garda sa. Sultanul și ministrul lui (maghzen) ajută cu toată puterea lor autoritățile franceze. Răscoala s'a făcut probabil în urma unei conjurații. Noaptea a trecut în liniște. Divergența a început focul armelor.

Trupele din Mekinez a plecat la Fez iar în locul lor general Moimier (comandantul trupelor în Maroco) a ordonat trupele din Casablanca. Milberaud, ministrul de război al Franței l'a provocat pe generalul Moimier să-și deie părerea: est e necesitar, ca Franța să trimească nouă trupe în Maroco?

De prezent în Maroco este o armată de 20,000 soldați. 6000 soldați sunt în împrejurimile orașelor Mekinez și Fez, sub comanda generalului Ditte se află la o depărtare de 100 kilometri de Fez 3200 soldați, iar 1100 sunt în apropiere de Rabat. Trupele șerifiene numără 6,000 oameni și stau sub comanda ofițerilor francezi. Din aceste 4000 de oameni sunt în Fez, 1100 în Sefru și 1000 în Kaz și Azef.

Prin-ministrul Poincaré a declarat unui reporter dela ziarul „Belair” că, ofițerii au împărțit puterea militară în prea multe părți, și aceasta ar fi cauza că nu s'a putut suprima răscoala îndată la izbucnirea ei.

După telegramele mai, noua situația s'a îmbunătățit întru câțva. Sultanul și ministrul lui au fost eliberați din asediul răscoalaților. Partea de sud a orașului trupele le țin încă ocupate, în împrejurime e liniște.

Ministri și ofițeri dau toată siliuța să liniștească populațiunea.

Situația diplomatică în Europa. Bombardarea întăriturilor Kur-Kuloh și Sall-el Bahc a fost o surpriză mare și se întredă ca atitudine va lua Rusia, urzită oare acțiunii de pace, față cu acest nou pas al Italiei. Mai multe semne arată, că guvernul din Rusia se poartă cu gândul, ca să propună ținerea unei conferințe a marilor puteri pentru rezolvirea chestiei războiului italo-turc. Și în urma acțiunii flotei italiene înaintea Dardanelor se crede, că guvernul va lansa această idee unei conferințe pentru realizarea ei.

Guvernul francez, după cum se vestește s'ar fi exprimat împotriva unei operațiuni a flotei italiene contra Dardanelor.

Pentru Anglia acest nou pas al Italiei probabil e foarte neplăcut, după ce guvernul englez s'a exprimat împotriva unei operațiuni a flotei italiene contra Dardanelor și a și încercat în Roma ca să abată guvernul italian, dela intențiunea aceasta. Italia însă n'a voit să-și lege mâinile și de libertatea aceasta s'a folosit acum.

Că oare Italia va continua operațiunile și va încerca să intre în Dardanele e o mare întrebare încă. Ne luând în considerare multe dificultăți militare, care ar întâmpina flota italiană la încercarea a aceasta, mai e și curentul puternic domitor în întreaga Europa, ca statusquo în Balcani să nu fie, conturbat. Contra acestui curent Italia, deși e numai foarte greu va putea lupta. Dealtcum și prin-ministrul Italiei, la începutul războiului a intențat într-o dech. cație a sa, că starea actuală în Balcani se va respecta de câtră Italia. Astfel bombardarea fortărilor dela intrarea în Dardanele probabil a fost numai o demonstrație și Italia nu are de gând să vatăme interesele vitale ale Euro-

pei. După unele depeșe flota italiană va ocupa unele insule în marea egeică și va sta acolo activă.

Acțiunea în fața Dardanelor desigur a lăsat tărît și răspunsul Porții la întrebarea ambasadelor puterilor mari și guvernele pe lângă toată înăvoința lor probabil nu vor mai putea face nimic pentru pace.

Ce a dat indemn guvernului italian la o astfel de acțiune de prezent nu se știe poate oprim publică a populațiunii Italiei.

Scrisoare din București

Immormântarea artistului Petre Liciu.

5 Aprilie 1919.

Flori și lacrimi. Atâtea lacrimi și atât de flori la un loc, ca la groapa lui Liciu, unde putea să întâlnești care? Un om, într-o viață, ea cât de lungă, (a lui Liciu a fost) din care să fie oare în stare să răspândească atâtea lacrimi ca moartea lui, a unui om de rând, ca noi să fie o moarte de rege.

Liciule, dacă puteai să vezi câtă durere petrecut la locașul tău de veci, în adâncă ta destie, care ți-ar fi fost gestul? Când îți spun că mi-e drag Izidor Lechat, tu aveai un gest de răspuns, un gest, care a fost numai al tău, de blând, așa de discret, așa de sfelnic!

Dar acum?!

Acum ai fi tăcut, ai fi rămas mut. Ce te arătai tu, în viață, și cât erai de mare!

Corpul neînsuflit al marelui artist, al celui român, și al omului desăvârșit a fost înmormântat în biserica albă din Calea Victoriei. Acolo s'a rindat vreme de două zile, câtă lume a putut s'ieră, străcurându-se pe două rânduri, prin fierul și pricteții defunctului: miniștri, artiști, menii din popor.

Serviciul divin s'a oficiat de P. S. arhimandritul Scriban, secundat de un număr însemnat de servitori ai altarului.

Slujba a început vestind învierea: *Criste în viață din morți!*

Între cei de față erau și d-nii: C. C. I. ministrul interioară, N. Iorga, V. G. Moruz, Bacbu Delavrancea, foști miniștri, I. Bacalbău, directorul general al teatrelor, V. G. Arion, președintele comitetului central al „Ligei culturale” Ștefan Lambru, președintele secțiunii bucureștene a Ligei, reprezentanți ai secțiunilor, artiștii teatrelor, etc.

A cuvântat, cel dintâi, P. S. arhimandritul Scriban. P. S. Sa a arătat că viața cea adevărată e aceea care se întemeiază pe iubire. Dacă nu iubești așa de ușor că viața noastră nu-i decât nimic, dacă ne-am aduce mai adesea aminte de moarte, am ști să folosim mai bine viața. Am să fim mai senini, mai buni. Ne-am deprinde pușem un tot mai mare preț pe mângâierea ce se întâlnește în jertvă. Am ști să trăim viața adevărată care nu se mântuie la groapă și pe a știut-o trăi Petre Liciu.

Apoi d. I. Bacalbău, directorul general al teatrelor, a început așa:

„Adânc îndurerat, cu adevărat adânc îndurerat, viu să arăt sentimentele de admirațiune și recunoștința ale direcțiunii generale a teatrelor.”

„Cu Petre Liciu nu am pierdut numai mare talent, dar și un suflet, un cald și neapărat patriot.”

„El a fost luptător pentru răspândirea culturii românești, adevărat apostol al unității culturale.”

„Petre Liciu a continuat tradiția marilor tineri ai teatrului românesc, ducând în țară limba înaripată a poeziei noastre, înfățișând gloria strămoșească și urmărind împlinirea idealului ideal al neamului românesc: unitatea lui fletească.”

„De aceea auzim azi glasurile îndurerate ale românilor din Bucovina și Transilvania, plângându-și moartea actorului, care s'a stins așa de repede tocmai când strălucia mai puternic talentul lăminat de flacăra patriotismului.”

D. Em. Gârleanu, directorul teatrului Craiova, începe astfel:

„Un mare artist, un caracter, un om al teatrului — a fost Petre Liciu.”

„Un îndrăgostit al artei lui, desăvârșirea lui era unicul scop al vieții.”

„Iubitor al neamului său, lupta pentru înfăptuirea idealului scump nouă tuturor; — prin aceasta a fost și un purtător al cântărilor celui bun — un apostol”.

Apoi d. *Stefan Lambru*, președintele secțiunii bucureștene al *Ligei*, adânc emoționat, arată meritele lui *Petre Liciu* în *Liga*. Relevă firea blândă și înțelegătoare, bucură de jertfa a răposatului.

Cortejul măreț pare să fi sfârșit. Credeai că totul e pe drum. În fața Teatrului Național a vorbit d. *Lăvercu*, coleg de scenă al răposatului. D-și sfârșește așa:

„Ca om, care e săracul cu care nu și-a împărțit punga, care e școlarul fără mijloace care și-a scris adresa și *Liciu* să nu-i cumpere cărți și să nu-i dăruiască palton?”

„O noi societăți, în numele cărora am dăruit să vorbesc, moartea lui *Petre Liciu* ne-a înmormântat, ne-a fulgerat inimile și îi zicem un ultim adio, fără să putem crede nici ochilor nici inimii, de ce s'a aruncat înșulă morții pe gloria care avea să mai trăiască și de care ne desprindem cu atâta jale pentru totdeauna.

La groapă a vorbit, mișcător, d. *Zaharie* *Arvan*.

Indușetoare a fost vorbirea liberă, inspirată, unui om, cam trecut ca vârstă, care, însuși și-a pus în brațe, cununa de flori, până la groapă. Am urmărit cum mergea pe drum, răslet, gândindu-se îngrijindu-și florile.

Iar la mormânt, când cociugul cobora în mormânt, necunoscutul acesta vorbea în numele săracilor lui *Liciu*. După emoția de care era cuprins, după izbucnirea lui în clipa din urmă, omul acesta făcea impresia că nu se gândise de fel să vorbească, și o făcea acuma, când vedea că se încheie totul, cuprins de grija că se uitaseră unele lucruri, răposatului nu i-s'a mulțumit îndeajuns pentru că lăsa în urmă dragoste pe care a arătat-o celor născuți.

Între sutele de telegrame primite la direcția teatrului național în ultimele clipe sunt și următoarele:

„Plâng și eu cu d-voastră și simt o neputință să cred, că *Liciu* a murit: am pierdut cu toții un suflet de seamă și un om neprețuit.

Nottara.

„Cu inima sângerândă de durere îl plângeam marele apostol al culturii românești, *Liciu*. Rămânând și dragostea noastră îi voi urma dincolo de mormânt. Amintirea lui ne va fi veșnică și de lacrimi și de ardeare.

În numele societății „*Juimea*” din *Cerchezii*.

Aurel Ștefanelli.”

Sinodul arhiepiscopesc

Înainte de a se intra în ordinea de zi, deputatul sinodal *Nicolae Borzea*, face propunere, ca sinodul să întrevină la ministrul de război pentru înmulțirea posturilor de preoți militari, încă trei. Excelența sa dă lămuriri și comunică sinodului, că s'au făcut deja demersuri în privința acestora, dar fără rezultat.

Propunerea se predă comisiei bisericești pentru studiere.

Deputatul dr. *Nicolae Bălan*, prezintă o propunere, stăruind pentru ajutorarea orfanilor de război.

Dr. *Bălan* arată, în motivarea propunerii sale această nu se poate face prin înființarea unui orfanat sau azil pentru creșterea copiilor orfani de război. În biserica noastră — se zice mai departe — până astăzi n'avam astfel de instituții de caritate sau filantropice organizate, aceea ce nu înțelegem, că în biserica noastră nu s'ar face acte de caritate creștinească; se face, dar fără organizare de la om la om. Progresând însă biserica noastră și dându-se o interpretare dia ce în ea este superioară principiilor moralei creștine, trebuie să ne gândim și la datorințele de a purta de alinare lipsurilor și a necazurilor și prin instituții de caritate, organizate pe baza unor principii morale mai superioare decât acelea de a înțelegerea unei bucăți de pâine, cerșitorului dela ușa porții. O biserică, care produce astfel de roade de iubire de aproapele, — câștigă încrederea și respectul credincioșilor ei, ca una, care se luptă să realizeze principiile morale ce o însuflețesc, și poartă la inimă binele celor loviți de soarte. Din experiențele de până acum putem spune, că

și la noi, fiecare scop moral măreț își găsește inimile creștinești, cari să-i facă cu puțință realizarea. Așa se vor găsi încetul cu încetul sprânceni și al unui orfelinat sau azil pentru orfanii de război, poate chiar astfel de oameni, cari vor fi sfințiți cândva lipsa lui.

Bazat pe aceste motive propun, ca Ven. sinod să îndrume ven. consistorul arhiepiscopesc, să studieze chestiunea înființării unui orfelinat sau azil pentru orfanii de război, căutând mijloacele și modalitățile necesare pentru înființarea lui, și având a raporta despre acestea într-o viitoare sesiune a sinodului.

Se intră în ordinea de zi.

Raportul comisiei.

Comisiunea financiară, constituită sub președinția deputatului *Vasile Dămian*, raportează prin referentul dr. *Valer Moldovan* asupra raportului general al consistorului, ca senat episcopesc.

Raportul consistorului, la propunerea comisiei, se ia în general la cunoștință, considerându-se de cetit, după ce a fost tipărit și împărțit între deputați.

Raportul se ia apoi spre știre și în special, primindu-se propunerile potrivite ale comisiei.

Discuție s'a născut la „fondul cultural”. A vorbit *Vasile Dămian*, *Romul Furdui*, *Ec. Sa* arhiepiscopul și mitropolitul *Ioan Mețianu*, *I. A. Preda* și *Victor Tordășianu*. Se primește propunerea ca fondul cultural să se întregască până la suma declarată deja de neatacabilă, iar încasările la acest fond să se facă pe calea pe care consistorul o va afla de potrivită, dar cu toată energia.

Cu privire la rațiunile comunelor bisericești comisiei propune luarea la cunoștință a raportului consistorului. Deputatul *Nicolae Borzea* propune, ca la consistoriu, rațiunile să fie rezolvate în curs de zece luni dela înaintarea lor. După observările făcute de deputatul *Victor Tordășianu*, și răspunsul lui *Nicolae Borzea*, se primește propunerea acestui din urmă.

În numele comisiei organizatoare raportul dr. *Nicolae Vecerde* cetește raportul consistorului în chestia modificării statutelor fondului de pensii, precum și propunerea comisiei, ca statutele fondului de pensii să fie modificate în sensul propunerii consistorului, — astfel, ca să fie admisi la fondul de pensii al arhiepiscopiei și catelicilor dela școlile străine, iar anii de serviciu din altă eparhie să fie computate la pensie.

Vorbește la obiect deputatul *Zevedeiu Murășianu* și propune amânarea modificării statutelor și convocarea unei anchete, care să studieze bine statutele și să le modifice conform intereselor preoțimii. Deputatul *I. A. de Preda* nu e contrar propunerii de amânare, dar rectifică unele afirmări ale antevorbitorului. Deputatul *Const. Dămian* e pentru primirea propunerii de amânare. Protopresbiterul *Sergiu Medeannu* încă e pentru primirea propunerii, dar în altă formă, astfel, ca la modificarea statutelor să se țină în vedere eventuala îmbunătățire a dotațiunii preoților, pusă în vedere de guvern. Face propunere nouă de amânare, în acest înțeles. Raportorul dr. *Nicolae Vecerde*, declară că acceptă propunerea deputatului *Medeannu*. Sinodul încă o primește.

Acelaș raportor cetește raportul consistorului în chestia sistemizării unui nou post de conferent școlar și instituirea în acest post a dlui dr. *Ioan Mateiu*. Propune aprobarea pașilor făcuți din partea consistorului.

Sinodul ia la cunoștință angajarea noii puteri.

Acelaș raportor cetește raportul consistorului în chestia averii fostelor reuniuni învățătoresci; propune luarea la cunoștință a felului cum a dispus consistoriul de aceasta avere și aprobarea literilor fundamentale, prezentate din partea consistoriului.

Sinodul aprobă literile fundamentale ale fondului format de consistoriu din averea fostelor reuniuni învățătoresci, cu modificările făcute din partea comisiei organizatoare.

Raportorul comisiei financiare *Nicolae Borzea*, cetește raportul consistoriului către sinod, în chestia școlii centrale din Sibiu, în zidirea căreia s'a investit suma de 52.000 coroane, bani luați din fondul catedralei.

Comisiunea propune luarea la cunoștință a raportului consistorial și aprobarea investirii făcute. Se naște discuție. Vorbește deputatul *P. Cosma* apoi *I. P. S. Sa* arhiepiscopul și mitropolitul *Ioan Mețianu*, *I. A. de Preda*, *P. C. Sa*, Protosincelul *Eusebiu R. Roșca*, (care propune, ca investirea făcută să se iee la cunoștință, dar în viitor consistorul se observe normele în vigoare cu privire la

administrarea diferitelor fonduri și investirea banilor), în urmă deputatul *Nicolae Ivan*, care dă lămuriri necesare în chestia școlii centrale din Sibiu.

Se primește propunerea comisiei, cu întregirea făcută de *P. C. Sa*, protosincelul dr. *Eusebiu R. Roșca*.

Comisiunea școlară raportează, prin referentul *Victor Păcală*, în chestia raportului consistorial, referitor la conferințele învățătoresci. Cetește raportul consistorului și propune reactivarea conferențelor, în felul, cum se țineau mai înainte, în consonanță cu propunerea consistorului.

Se primește.

Acelaș raportor cetește proiectul consistorului cu privire la arondarea cercurilor de întrunire a conferințelor învățătoresci.

Comisiunea nu află arondarea de potrivită; propune deci restituirea actului, pentru ca consistorul să facă altă arondare.

Se primește.

„*Gazeta Transilvaniei*”.

Noul premier — Lukács.

Numirea.

Vizitele lui *Lukács* la premierul *Stürgkh* și la ministrul comuni.

Ce spune el — ce zic ungruii.

— *Situația politică.* —

În urma audienței de vineri înainte de masă — *Lukács* încă nu părăsise burgul ca premier. Proiectul rezolvirii crizei prezentat de el monarhului mai reclama nițel filtraj, trebuia să treacă prin anumite resorturi — până să ajungă „hoffähig”. Natural. Căci pe cât se svârcolesc ungruii noștri să elimineze din atribuțiile, nevăzute negru pe alb, dar prea viu resimțite alb pe negru, ale constituției ungare — puterea împăratului Austriei, pe atât rămâne însă totdeauna mai evident, că: premierii Ungariei deși îi numește regele, ei își primesc credenționalul totuși în unul din cabinetele burgului, în care regele e împărat. Și e prea firesc, că astfel ei ar fi siliți să se țină — de „eticheta curții imperiale” — cum ar spune-o *Lukács* — ori „să facă acte înjositoare de vazali ai Austriei” — cum scrășnește din dinți grandomania maghiară, în fața vizitelor ce a fost îndrumat *Lukács* să le facă: premierului austriac *Stürgkh* mai cu seamă și ministrilor comuni apoi, nu ca să clarifice situații, ci să primească implacabile condiții de marșrută. E semnificativ însă, că de data aceasta nu scrișnesc din dinți independenții lui *Juszt* numai, ci însuși *Tisza* lasă să i-se audă șuerul veninos în „*Az Ujság*” — primul articol de ieri, care tratează cunoscuta vorbire a lui *Stürgkh* în chestiunea conflictului croat, arată mai mult decât străveziu, piedecile ce are de gând să i-le pună *Tisza* cu feudalii săi noului premier. Se tem și de umbra omului, pe care a căzut o umbră de bănuială numai, că ar fi accesibil ideii sufragiului universal.

Abia înaintea miezului de noapte, vineri spre sâmbătă, a primit *Lukács* numirea. Va fi făcut poate rezistență austriacilor?! Ași, e mult prea cunosător al raporturilor reale dintre Austria și Ungaria, decât să nu se știe pleca ordinelor împăratului — bătrânul vulpoi. Dar îi trebuia nițică aparență pentru nebunii de acasă.

Premier avem dar! Ce va aduce însă?!

Am pus întrebarea, fiindcă sunt mulți naivi încă, cari cred, că un premier mai poate aduce azi ceva — înțelegem poporul — nu setei celor curioși de faime și de combinații politice.

Așadar: nimic!.. Ori, în cel mai bun caz — și decât atât mai puțin!

Asupra programului său citim în semi-oficiosul „Bud. Tud.” — Că are de gând să mențină în întregime sa neștirbită majoritatea partidului muncii. Și îi va succede cu siguranță, unul nu va pierde din turmă. Când s'a și mai po merit la noi, că ori care premier să nu fie susținut de majoritatea? Cine ar și putea pretinde, că aleșii lui Khuen, să-și primejduiască statul de deputați, nesurizându-i lui Lukacs?!

Dar că, între astfel de împrejurări, să dăm totuși crezare, că Lukács — iarăși după „Bud. Tud.” — ar dori să resolve criza prin punerea în planul prim a chestiunii sufragiului universal — e cel puțin o naivitate. Înțelegem: sufragiul universal așa cum noi îl dorim.

Pe Justiști inse, după cum arată semnele, pare-ni-se, că o să-i împace. Iar atunci, ce vor răspunde social democrației, când îi vom întreba: unde era adevărul învinuirilor voastre la adresa partidelor naționalităților?!

De altfel Lukács e în Viena încă. Probabil compune, cu regisorii de acolo, lista actorilor și rețeta împărțirii rolurilor. Actorii se schimbă doar numai: piesă rămâne aceeași. aceiași rămân regisorii, același suflerul.

Cronica feminină

Răspunsuri. — Corespondența. — Luxul.

S'a ivit despre corespondența păreri diferite.

1. Marchisa de Sevigne și Ombra e de părere, că fetele să nu scrie tinerilor așa numai de capul lor nici chiar ilustrate, ci numai când ar fi scris și alte persoane.

2. Trandafir e contra părerilor de mai sus, și zice, că fetele pot să scrie în mod prietenesc — ba zice, că pentru fetele dela sate e chiar trebuința să grijească de cunoștințele făcute, pentru că ele n'au ocaziune la sate a face cunoștință nouă, ca fetele dela oraș, și astfel, e pentru corespondența cu tinerii sau eventual prietenii din copilărie.

În chestia aceasta vreau să zic ultimul meu cuvânt: Cu privire la părerile corespondenței noastre din Bihar — d-rei cu pseudonimul „Trandafir”, oricât de mare stimă aș avea față de jingpșa scriitoare nu pot să aderez acelei păreri. Nu, pentru că oricât ar fi ea de sincer manifestată, e contra buneicuvinte — a bunului ton mai ales și a unei educații mai îngrijite.

Înțeleg aceasta la corespondența așa de vreme lungă a multor fete care s'au compromis de multe ori prin prea marea libertate ce și-au luat în corespondență. Când zicem însă, că numai atunci să scrie o fată unui tânăr, când e logodită — nu înțelegem prin aceea numai forma cu inelele, ci promisiunea. Îndată ce un tânăr onest descopere taina sentimentelor sale, și o fată tânără primește și nutrește acele sentimente, tânării între ei o consideră de logodnici — și cu știrea și învoirea părinților atunci — și numai atunci e permisă corespondența. Aceasta o putem zice și la prietenii din copilărie, căci mai totdeauna din prietenia sinceră se ivește amorul, sau mai bine zis amorul adevărat e prietenia sinceră.

Deci, fără știrea și consimțirea părinților, și fără a avea vre-o legătură serioasă cu un tânăr, fetițelor tinere nu le este permis corespondența cu tinerii.

Tot odată nu e frumos, și n'ar fi permis nici

din partea domnilor tineri, ca să înnebunească pe mai multe fete odată — și să-și dea seamă mai serios de promisiunile făcute, pentru că la un bărbat taa mai adânc în caracter neîmplinirea cuvântului dat, neținerea promisiunii, din care oamenii cinstiți au legat atâtea speranțe.

Deci tocmai pentru familia mai solidă a fericirii e bine cât mai multă grijă în corespondență.

*

Cu privire la lux, și eu mi-am ridicat cuvântul mai de multe ori și totdeauna am fost de aceea părere, că și bărbații contribuie în mare parte la răul acela că luxul prinde rădăcini tot mai adânci în societatea noastră. Contribuie atunci când dau așa mare atențiune numai femeilor gătite, și acelor, cari se arată în tot locul — pentru că luxul nu se face numai în îmbrăcăminte, ci și în alte manifestațiuni ale societății noastre, d. e. teatru, petreceri, sport, preumblări cu trăsura — mai târziu automobilul, și acuși ne vor surprinde, că și automobilul e prea primitiv pofteilor exalțate și le va trebui mașini de zburat — aeroplane.

E frumos frumosul în toate. Să cere dela gustul nostru estetic, să ne îmbrăcăm prezentabil, cu gust ales și distins, și femeia, care ține cont de simțul frumos și să îmbrace cinstit și să prezintă conform rolului poziției și stărei materiale în care trăiește, aceea nu face lux, ci e îmbrăcată frumos. Luxul se face numai atunci, când o haină frumoasă și cu gust — nu e îmbrăcată decât de 2—3 ori, și apoi sub pretextul că prea e cunoscută, s'au că acuma toate pe stradă au așa — am pune-o în dulap s'au am vinde-o cu un preț bagatel, și am dori ca aceasta să se continue de 3—4 ori într'un an s'au chiar și într'un sezon, dacă starea materială e deașa. Dar la noi, nu se cugetă nime la aceia, că ce poate unul cu venit anual de 12 mii cor., nu poate altul cu venitul de 3—4 mii cor., ci toate vor să fie la fel. De aici răul, de aici ruina.

Așa stăm cu teatrul. Cele obișnuite să fie tot la moda ultimă îmbrăcate doresc și în teatru să meargă pe locurile cele mai scumpe — așa în petreceri, concerte ș. a. Apoi sportul. — Noi românii nu ne putem permite atâ sport că d. e. americanii milionari. Femeile române au și alte datorii nu numai sportul. Acela și-l pot permite principesele și acele ființe cari dispun de sute de mii, — și acasă n'au nici o ocupațiune. Nu sunt îndeosebi pentru tenisul de toate zilele. O femeie bună care-și face datoria în familia ei, are acolo teren de mișcare, și dacă totuși ese la aierul necesar sănătății poate merge și fără a solvi taxe de tenis și pentru ași face nu știu câte spese pentru aceasta.

De aceea zic, dar, că și bărbații contribuie la lățirea luxului, pentru că aderează, stimează tot pe acele femei, cari pe acest teren al modei desvoaltă toată activitatea lor, cu toate aceste cea mai mare vină o purtăm noi femeile, pentru că noi nu trebuie să căutăm toanele nimăru, ci să alegem drumul cel adevărat, fără a reflecta la omagiul bărbaților străini. Femeia care se gătește și aleargă în toate petrecerile numai ca să fie admirată și lăudată de bărbați, are deja în sine ușurința, iar aceia care află mai multă plăcere în găteli, teatre, sport și alte distracții, aceia nu poate avea fericirea adevărată și durabilă nici odată, pentru că nu o află în gândurile ei, în sufletul ei, și în sentimentele ei, de aceea fuge, fuge, după ea înzadar, o viață întregă.

Ar fi în adevăr timpul suprem să ne dăm bine sama până unde ne este permis — și să nu considerăm ca lege tot ce aduce moda — ci să fim în toate după cum să cuvine femeilor bune și marelor conștiințioase. Ar fi bine să avem în privința aceasta o reuniune care să ne arate cum să ne ferim de tot ce se numește lux, și care să lupte pentru înlăturarea acestui rău din societatea și inima bună a multor femei cari mai mult poate din nebagare de seamă se fac adeseori ridicole prin prea multele și exageratele dorințe și pretensiuni. Cu deosebire doamnele și domnișoarele independente

și cari dispun de timp să fie atât de bune să vină cu un plan bine întocmit, și toate femeile bune le vor fi mulțumitoare. La lucru deci, și Dumnezeu va ajuta!

Ombra

Sinodul eparhial din Arad

Ziua a VII-a.

Sedința I-ă.

Cu voia lui Dumnezeu iată-ne și la capul săptămânii, lucru la care de sigur nu s'au așteptat nodalii noștri când au pornit de acasă. Deși obișniți de munca încordată a acestei sesiuni destul bogate, d-nii deputați își păstrează toată vioiciunea se observă numai o nuanță de nervozitate și de răbdare destul de explicabilă de astfel.

Din sală lipsesc figurile familiare ale d-lor Oprean și dl Ungurean, care părăsiseră Aradul cu seară. Astfel, că desbaterile au fost lipsite de interviurile pline de lumină, cu care obișnuiește sinodul.

Sedința se începe cu citirea protocolului dințelor anterioare, după care urmează discutarea budgetului consistoriului dela Oradea-mare. Aurel Lazăr citește budgetul pe care-l recomandă spre aprobare cu anumite modificări.

Printre acestea este suprimarea postului de asesor ordinar și-a unui referent, care nu au sistematizate de sinod și reducerea sumei de 6000 de lei pentru plata protopopilor.

Din fondul protopresbiteral până acuma protopopii primeau retribuții de două categorii. Una ca indemnizare pentru suprimarea „sedulelor” alta pentru serviciul de inspecție a școalelor.

Remânând ca indemnizarea pentru suprimarea „sedulelor” să se continue a sta în sarcina d-zei cu suma de 3600 de cor., iar restul până la 6000 rămâne în sarcina consistoriului dela Oradea-mare.

În chestiunea aceste modificări s'a iscat o discuție în care a intervenit P. S. Sa domnul scop dând toate lămuririle, astfel modificarea a fost admisă în conformitate cu propunerea comisiunii.

*

Propunerea deputatului dr. Cornel Iancu pentru modificarea alin. II. § 32 al regulamentului parohiilor.

Dl deputat dr. Cornel Iancu a produs o discuție insuflită printr'o propunere prin care cerea, ca alin. II. al § 84 al regulamentului parohiilor să se completeze — pe baza art. VI. al aceluiași regulament adăosul: „Drepturile câștigate nu se pot suprima”.

D. Lucuța referent al comisiunii bisericilor căruia se distribuise propunerea în studiu a spus să se înainteze propunerea consistoriului să a face raport.

D. deputat dr. Cornel Iancu, susține că propunerea nu trebuie transpusă consistoriului pentru în această chestiune singur sinodul este competent într-un cât măritul congres național i-a lăsat competență dreptul de a clasifica parohiile.

D-sa arată prin cazuri concrete neajunsurile ce provin din această neclarificare. O parohie clasificată de pildă de cl. I. Pentru a concura această parohie se cere 8 cl. și cual în districte.

Ei bine după regulamentul ori-ce persoană posedă aceste titluri are dreptul de a concura orice parohie de cl. I și nu comitetul parohial putare comună are să treacă peste drepturile. Se impune deci ca sinodul să clarifice această chestie fiind singura autoritate în materie, în cât consistoriul nu e chemat deja să legifereze.

P. S. S. Episcopul este de părere că clasificarea cade în sarcina congresului național.

D. V. Goldis luând cuvântul arată că în regulamentul se vorbește de condițiunile concuranței puse de comitetul parohial, ceea-ce înseamnă acest comitet mai poate pune și alte condiții de cele enumerate de regulament. În tot ca-

Beregszászy Lajos

atelier de blănărie modernă

ARAD, str. Deák Ferencz nr. 31—32.

Primește totfelul de executări și transformări de articlii în bransa blănăriei precum și repararea lor. Asortiment bogat în totfelul

de articlii de blănărie.

Primește pentru vară în păstrare haine de lână și de iarnă, cu garanță contra

moliilor ori a furăturii cu prețurile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin al onor. public

Beregszászy Lajos

blănar.

Litere - Arte - Științe

„OMUL—PLOP...”

— HEINE. —

Ca plopul stă privind spre boltă
 Il ard și vânturi, ploii și ger...
 Picioarele-i stau ca înfipte
 Cu mâinile cerșind spre cer...

Așa se stânge Baghiruta —
 Și Beahma l-a compătimit...
 Căci din nălțimile-i albastre
 Cu Gangesul l-a troenit...

Doar eu, zadarnic și azi mai sufăr
 Ca din poveste omul plop...
 Din cerul ochilor tăi mândri
 În sufletu-mi nu cade-un strop!...

V. Bora.

Nași și căsătorii în lumea anorganică

În alt articol am fost arătat, că democrația face progrese și în lumea mineralelor. Dar găsim la minerale și instituții și moravuri sociale analoge celor omeneste.

Un exemplu. Ferul și unele metale, cum se știe, se căsătorește, se combină cu oxigenul, dând naștere oxidelor. Dacă însă ținem ferul la aer uscat, combinația nu are loc. Mirele fer nu e încunajat de toate părțile, îmbrățișat de eterica mireasă, ba e străbătut chiar și în lăuntru prin pozi — dar combinația nu are loc. Pentru că aceasta să aibă loc mai e lipsă de prezența nașei. Nașa lor e apa, fie în formă lichidă, fie gazeasă (vapori). Apa însăși nu ia parte la combinație, nu se combină dar prezența ei e de lipsă, pentru că ferul și oxigenul să se combine.

Când madam apă ține locul nașei, robustul mire fer poate conduce la altar pe cea mai gingașă și mai volatilă mireasă: oxigenul. Fătul acestei căsătorii a unui plebeu și a unei prințese e oxidul de fer: rugină. Dar să nu grăbiți ocară. În lumea mineralelor oxidele sunt baieti legitimi, cu nume bun. Cum am văzut, ei au și nașă. Numai la noi oamenii nu prea are nume bun rugină.

Rolul apei la aceste combinațiuni se numește în chimie *catalizațiune*, rol de *catalizator*.

Aceiaș fenomen catalitic are loc la proiectul de întărire al tencușei de var. Laicii ar crede, că întărirea tencușei e un simplu proces de svântare, de uscarea. Dar nu e așa. E un proces chimic. Are loc o combinație chimică cu un material, pe care nu-l pune omul ci vine gratuit dela natură, din aer. E bioxidul de carbon (acidul carbonic) din aer, care se combină cu calciul (varul stins), formând carbonat de calciu, care dă zidirei soliditatea și trăinicia.

Acest proces însă nu are loc la un frig mai mare de 4 grade C. (sub 0). Cauza trebuie căutată în apă, care la frig nu mai poate rămâne în stare lichidă, iar în stare solidă, pe cum se vede, nu mai are rolul de catalizator. De aceea nu e permis, să se lucre la zidiri pe un frig mai mare de 4 grade C. Aerul din chilii conține bioxid de carbon chiar mai mult decât aerul liber, din cauza respirației locuitorilor. Dar să nu credem pentru aceea de prisos aerisirea, căci pe de o parte avem lipsă de oxigen, iar de altă parte nici calciul din zidurile proaspete nu e în stare să absoarbă tot bioxidul de carbon din chilie. Procesul de întărire se face mult mai încet și nu e complet nici chiar după sute de ani. S'a găsit chiar și în zidiri foarte vechi încă calciu liber. Cauza e carbonatul de calciu format la suprafața pereților, și care împiedică pătrunderea bioxidului de carbon înăuntru.

De prisos a numi cazuri de catalizațiune între elemente mai puțin cunoscute. Rolul catalizatorilor e încă necunoscut. Ba sunt unele cazuri, în cari reacțiunea între entari elemente sub influența unui al treilea se întârzie, în loc să se promoveze. De aceea se vorbește de catalizatori pozitivi și negativi.

Cetitorii ar fi în răstărire însă voind să aplice catalizațiunea la orice caz de oxidație.

Aici avem un vas cu oleu, s'au o bucată de

lemn, s'au mai bine, o bucată de cărbune fosil, tot materii organice, arzătoare. În jur e aerul plin de oxigen, dar putem vărsa peste cărbune chiar și oxigen curat, combinația, arderea nu are loc — de regulă. (În cazuri excepționale prin absorbire de oxigen mult, temperatura se poate ridica până la temperatura arderii).

În zădar vom chema în acest caz pe madam apă ca nașă, căci prezența ei va răci și mai mult relațiunile și va învrășbi numai pe miri.

Aici nu are loc fenomenul catalizațiunii. Aici e lipsă, ca carbonul solid și celelalte materii arzătoare să se prefacă în gaze, căci numai gazele ard cu flacăra. Iar pentru producerea gazelor avem lipsă de căldură. Sub influența căldurii materiile organice se distrug și resolvă în elementele gazeoase, din cari sunt compuse, bioxid de carbon, hidrogen, acide organice etc.

Gazele aprinse odată, dau singure mai departe căldura de lipsă pentru a rezolva materiile organice, s'au carbonul solid, în gaze și a alimenta astfel arderea. Când arderea nu e completă, din lipsă de oxigen, se formează fum, care provine dela particule foarte mici de carbon și hidrocarbonate neoxidate.

Acum ne vom putea explica pentru ce un lemn singur nu prea arde, dar ard cu atât mai bine, dacă sunt mai multe, fenomen, care a pus pe gânduri și reflexii pe țiganul din anecdotă. La el pe foc era numai un lemn și nici acela nu ardea, pe când la nașul era un braț întreg și toate ardeau. În cazul unui singur lemn flacăra scapă în sus, fără ca căldura ei să fie utilizată la descompunerea și formarea gazelor. Fiind însă mai multe lemne, flacăra de deșupt e silită să treacă printre ele, ca prin niște țevi, inferbântându-le și producând gazele de lipsă arderei.

Pe cum vedem în aceste uniri madam apă nu mai are rol de nașă. Când ea păsește la mijloc cu botezul ei, comisiunea familiară se înrăutățește și chiar se distramă. Aici rolul madamei apă l-am putea compara mai curând cu rolul unei — seacă.

I. Corbu.

Răspunsuri la chestionarul nostru

D. Eugeniu Muntean, preot în Vărd.

1. Mi conving articolele de fond, cele de cuprins politic. Interesante traduceri lui Beza, întru cât e interesant a cunoaște păreri străinilor despre strămoșii noștri și întru cât prin ele se reîmprespătează unele fapte din istoria Românilor. Mi plac bucățile literare de H. P. Petrescu.

2. Ar dori corespondențe mai bine din centrele românești și din marile capitale precum, din când în când, și reproduceri din poeziile lui Coșbuc, Eminescu, Alexandri, Oct. Goga.

3. E de părere ca odată pe săptămână să se adăogască ziarului un supliment ilustrat de cuprins social, economic pentru familii, din modelul unor ziare germane.

4. „Să nu se mai publice corespondențe și informații tendențioase cari răscolesc patimi, mai ales de acelea cari se referă la autoritățile bisericesti și școlare. Ziaristica, între altele, e menită și să îndrepteze* Prin tăieturi atânci, pișcături și înțepături veninoase, dușmănoase, cred eu, nu se ajunge scopul“.

*

Nicolae Creștin cetitor pasionat al „Românului“.

1) Să se dea o atenție și mai mare problemelor noastre culturale și economice.

2) În articolele de fond să se îmbrățișeze subiecte din luptele noastre și politice și economice și culturale.

3) Să se introducă o rubrică în care să se trateze chestii de educație (odată pe săptămână.)

4) Să se facă recenzii asupra unor lucrări pedagogice mai de seamă.

5) Să se publice povești pentru copii.

6) Pe cât cu putință să se evite în articole citate străine, iar dacă se pun să se dea și în

*) Mai ales! Nota Red.

chestiunea este contraversată și în chestiuni de contraversă are cuvânt numai măritul congres național. Dsa propune să se defere cazul consistențialului cu îndrumare, ca pe de o parte să vie cu raport explicativ pe de altă parte să se adreseze măritului congres național spre a lămuri articolul 22 al regulamentului parohial.

În cele din urmă d. dr. Cornol Iancu, spre a face dovadă că chestiunea aceasta nu a fost pusă din motive de interes personal, ci din motive de preocupare pentru păstrarea legalității, își retrage propunerea, rămânând aceea a comisunii, care a fost admisă dimpreună cu amendamentul dlui V. Goldiș.

*

Alegerea celor două conzistoare.

Se trece apoi la alegerea celor două conzistoare.

Se constituie mai întâi două comisii de scrutinare după care se procede la alegerea conzistoarelor începând cu cel dela Arad în care au fost aleși următorii d-ni:

În comisiunea de control următoarea listă recomandată de P. S. Sa episcopul I. Pap.

Ioan Georgia, protopop; Petru Ionas; dr. George Popa; cum vedem onorabilul client a lui Mangra a putut lipsi din afacerile noastre religioase.

La conzistor s'au ales următorii, între cari vedem pe George Popa, protejat episcop și un smărit al vulpei din Bihor. Onorabilul a avut și el de voturi.

*

În consistorul dela Arad.

La senatul bisericesc: Mihai Păcățian, Fațuțiu Manoilă.

În senatul școlar: dr. Gheorghe Ciuhandu, Moale Crâșmarin, dr. Teodor Botiș, Adam Grova, Ștefan Ungurianu, Nestor Opresan, Iosif Moldovan, dr. Justin Marșicu, dr. Cornel Iancu, Aurel Măruțiu, Vasile Goldiș, dr. George Popa.

În senatul episcopesc: Gherasim serb, Cornel Iancu, Demetriu Măscan, Florian Roxin, Valeriu Ștefan, dr. Nicolae Oncu, Petru Ionas, Sava Raicea, Iosif Socuța, Aurel Călnicean, Petru Truția, George Purcariu.

*

La Consistorial din Oradea-Mare s'au ales:

Senatul școlar. Alexandru Muntean, Ștefan Dumocog, Moise Popovici, Nicolae Zigre, dr. Aurel Lăzar, dr. Nicolae Regman, Ioan Pința, Avram Iosif, Vasile Sala.

Senatul episcopesc. George Popa, Vasile Leuța, M. Vancea, dr. Nicolae Popoviciu, dr. Dimitrie Mangra, dr. Gheorghe Roxin, Petru Pantea, Iosif Balog, dr. Ioan Buna.

Terminându-se scrutinul voturile au fost arse în fața membrilor sinodului după care P. S. Sa episcopul I. Pap, a ținut un cuvânt de încheiere, arătând în relief activitatea intensă a sinodului, și de conservare și de apărare a autonomiei bisericesti, de care este însoțit și solidaritatea de care membrii lui au știut să dea dovadă unanim în momentul când au văzut integritatea autonomiei bisericesti. P. S. Sa a sfârșit invocând rolul profeției și urând membrilor sinodului să se înțeleagă cu pacea în suflet la căminurile lor.

A răspuns P. S. Sala, în numele sinodului deputat dr. Zigre, avocat. A spus, că creștea că această sesiune să fie atât de rodnică și energia înțeleaptă cu care P. S. Sa a condus dezbaterile. Mulțumeste P. S. Sala urându-i un an de viață.

Cu aceasta sesiunea a fost declarată închisă.

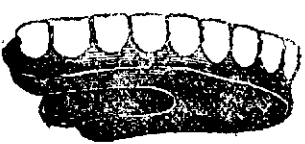
NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă garanță de zece ani.

traducere — fiindcă nu se poate cere tuturor să știe franțuzește nemțește etc.

Dl Ioan Crișan, învățător. E frumos din partea redacției „Românul”, că voind a cunoaște gustul pentru cetit al abonaților săi a dat ascultare dlui Gilu publicându-i chestionarul de față.

„Părerea mea e scurtă! Nu redactorii resp. ziarele au să se acomodeze după gustul împestrat al cetitorilor săi, ci — întors”.

Lucru e foarte simplu și se explică de sine: conducătorii de ziare sunt oameni de specialitate și cunosc mai profund și mai detail exigențele unui bun ziar.

Dela ciobotar nu pot aștepta să-ți pregătească mese bune, sau dela măsar cioboate bune.

Altcum acesta e un principiu ce trebuie să se valideze în toate direcțiunile, iar acolo unde nu se produce decât un lucru — bastard a cărui valoare intrinsecă e — nulă.

Presupunând, că în jurul „Românului” se grupează și se vor grupa puteri tot mai multe și tot mai bune speriez, că „Românul” va deveni un ziar apreciat și iubit de toți.

Războiul italo-turc

Bombardarea Dardanelor n'a avut rezultatul dorit de Italia. Turcia în loc să ceară începerea tratativilor de pace declară, că precum în Tripolitania turcii și arabii vor lupta până la ultima picătură de sânge în contra Italiei așa și Turcia până la ultimul om va lupta. În loc ca puterile — de teama unei încercături în Balcani — în frunte cu tripla alianță se facă demersuri mai energice la Constantinopol în favorul păcii, Italia se găsește azi în fața Franței și Englierei, ba dacă se poate da crezământ unor știri din Berlin, chiar și monarhia Austro-Ungară își concentrează flota pentru o eventuală demonstrație în contra Italiei, dacă Italia ar încerca să intre în Dardanele.

E adevărat, că Rusia, — a cărei comerț de pe Marea Mediterană în urma închiderii Dardanelor e nimic — va protesta la Constantinopol în contra acestei închideri, însă nu mai puțin este adevărat că Turcia, când e vorba să-și apere interesele ei nu poate avea în vedere interesele economice ale altei țări.

Știrile sosite mai nou sunt următoarele:

Raport turcesc despre bombardare.

Constantinopol. — Ministrul de război turcesc referitor la bombardarea Dardanelor dă următorul raport: Alaltăieri s'au observat în jurul localității Lemnos 24 vapoare de război italiene. Eri dimineată un încrucișător și un torpilor italian fără vre-un aviz anterior s'au oprit în fața insulei James și au început bombardarea cazarmei. Mai târziu tot aceste vapoare au trecut pe malul asiatic în fața localității Rhodos și au confiscat yachtul chedivilui egiptean, nimicind totodată și cablul submarin.

La ceasul unsprezece și jumătate 8 vapoare de război italiene au avărat la intrarea Dardanelor și au început bombardarea întăriturilor. Din întărituri s'a răspuns tot cu salve de tun. Asupra întăriturilor Orhanie s'au dat 150 salve, asupra întăriturilor Kun-Kala 8, iar asupra întăriturilor Sidel-Bahr 12 salve. Din partea noastră sunt 3 soldați morți surprinși în niște chilii, care în urma surpării unei zidiri au fost omorâți.

Austro-Ungaria și Anglia în contra Italiei.

Berlin. Telegrama sosite din Londra anunță, că într-un cânt Italia ar stăruia să intre în Dardanele Austro-Ungaria își concentrează îndată flota pentru a demonstra în contra Italiei. Tot în acest timp Italia va primi o notă prin care i-se va alege la cunoștință, că Austro-Ungaria nu va suferi blocarea Dardanelor către Italia.

Constantinopol. Vineri înainte de amiază s'a răspândit aici știrea, că Anglia, pe baza unei note

inmanuate mai de mult guvernului din Roma nu va suferi mutarea teatrului de război în Europa și în timpul cel mai scurt va concentra întreaga sa flotă din marea Mediterană în fața Dardanelor.

INFORMAȚIUNI

Arad, 20 Aprilie n. 1912

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme moale, pe unele locuri mai cu seamă în sud ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moale, în sud în multe părți ploi.

Temperatura la amcazi a fost de 14.6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.92
„ „ maiu	„	11.82
„ „ octomvrie	„	11.06
Secară pe aprilie	„	10.65
„ „ octomvrie	„	9.19
Cucuruz pe maiu	„	9.29
Cucuruz pe iulie	„	9.21
Ovăs pe aprilie	„	10.15
„ „ octomvrie	„	8.76

Raiștea

— O propunere a lui: Sfredeluș. —

Fost-au primii miștorii ai pletoaselor sălcii, ori florile albe, pâlite de brumă, ale ciresilor, ori poate iarba cea nouă, cum începe să prindă la larguri, ori au fost doar întiile raze colde de soare ori fluturii primi... ori rândunelele — că mi-a tresărit așa dintr'odată, din amintirile nepătruns de albastre ale copilăriei, cuvântul acesta... uitat odată și nemaiaruzit... de demult??

Raiște?!... Și nu-mi dau seamă, cum ma cuprins fără veste, în undele ei, cea mai dulce melancolie. Și mă ispitește par'că o armonie îndepărtată... e zămzet de albine, ori sârput de grier, ori fluierat de micrlă, din adânc de desis, de pe coastele viilor... ori e răs de copil, ori... sburdalnicul sgomot al jocului dea hohorocul?... Ori?! Și mă inundă așa dintr'odată ca o veselie nebună, o veselie cu lacrimi... și îmi salt copila cea mai mărișoară cum venise la masa-mi de scris sficioasă, să mi-se gudure, ș'o sarut cu patimă, ș'o ridie spre turan izbucnind într'un rîs și într'un chichot: „Raiște?! Doino!”

Iar copila, ispitită și ea de veselia mea fără de veste, mă cuprinde pe după gât, mă strânge și mă sărută și-mi lingusește, lingusitoare ca o piscuță, amândoi obraji: „Nu mai schie tată... ui, iezii... cu copoșel... afa-lă-i veme bună...”

Ah... da! Au fost iezii, cu clopoșel. Și era afară vreme bună... De mult, în vremea copilăriei.

Raiște?!...

Acum o știu. Mi s'a deslușit par'că de-odată din negura primăvărată a coastelor ardelenesti, luminoasă ca 'n bătaie de soare, căsuța unchiușului Gligor, cu farcul oilor în preajmă și cu raiștea îngredită a mielușilor sburdalnici, ș'a iezilor săltăreți. — Ca să-i includem aci, dar totuși să se poată sburda și să-și facă voia, că numai așa vor prinde putere și vor rămânea și scutiți de povârnișul stâncilor și de prăvălișul râpelor, după ce i-om despartii de lăptoase — ne explica înțelepțește nenea Gligor rostul raiștei.

Locul îngredit al celei mai dulci nebunii: al libertății copilărești. Iată cei raiștea.

Pajiștea verde și smăltată cu flori, jocul mielușilor și saltul sburdalnic al iezilor, sunetul vesel de clopoșei, raiul nebuniilor nevinovate, fără de prăpastii și fără de surpături... Iată cei raiștea!

Mă fusesem oșlernut cu tot din adinsul, că scriu la gazetă. Mă se răvolise în creier și-mi băteau năvălic la porțile minții, chestiuni grozav de serioase, probleme impetuos de actuale. Nu-mi puteam da seamă, că anume ce, dar simțiam par'că cu vâzul, că numai un — prim — va putea să

iasă din viltoare de sbucium. Și mă munciam nu mai, că unde să-i pun focul și unde anume fiibul? Îmi roteau în suflet fraze răzvrătite, iar pe creștetul spumos al valurilor lor să sbătea deavalmu crâmpeii de gânduri, fărâmurii de sarcasm și tre săreau, luminând în bătea de roșu, frânturi de fulgere. Ce?!... Ce?! Ce să scriu?! Asupra situației politice, ori asupra mizeriilor economice?! Despre nelegiurile guvernului, care sa prăbușit, ori despre păcătoșenia celui ce va să vină?! Să accentuez strângerea rândurilor, ori lupta pe imberbia proprie a fiestecărui, lupta de guerilla?! Să încep cu foc, ori s'o năvălesc cu lacrimi?!

Și bătea o rază caldă, surizătoare, de primăvară... Ș'am început:

„Politica noastră hoinărește încă pe drumurile largi al țărilor europenești — în pantalonii scurți, încheiați îndărăt. Ci abea dăm să sâria și noi câte un șant, ori să saltăm peste vrema ciot, pe dată ne trezim, că ne flutură de dindării albă — cămășuța... și ne pomenim numai, cu o dița acensta a albei noastre nevinovății, în hohotul de răs batjocoritor, al întreg apusului cult, ce și împresoară. Și...”

Și de-odată amintirea aceasta albă și... coplăria... ș'un cuvânt aiurit — mi-au abătut cărțile gândului ș'acum — pasă-mi-te să mai poți în serie ceva... grozav de serios, cum o reclamă situația politică, opinia publică, trecutul, prezentul și viitorul poporului nostru și mai presus de tot respectul, pe care în lipsa celui al altora, și-l dorează și-și gazetarul...

Raiște! Raiște!

Tu dulce nevinovată copilărie...

Dar — eureka! Tu mi-ai fost pacostea cu seriozitatea grozavă a primului politic — să-mi fi și scăparea...

Ce ați zice voi sinceri, dar voinici șoimari ai vieții noastre politice, sufletul cărora vă tremură de toate durerile necunoscute ale neamului?!

Ce ați zice voi tineri, dar voinici șoimari ai vieții noastre politice, sufletul cărora vă tremură de toate durerile necunoscute ale neamului?!

Ce ați zice voi toți, cu binisorul mai mult decât e sulă de Mucii Scacola ai poporului nostru, care dacă și nu ați fi în stare să vă jertfiți în dreaptă, dându-o pradă focului, — căci ar fi prea barbar aceasta în secolul luminei și al aeroplanului — dar va-ți jertfi cu dragă inimă toate penetele vestre de scriitori, făcând cu tot prețul gazetarul să mănăască?!

Și ce ați zice voi toți universalșo corzii și li percomplexii și voi, cărora gândul fericirii neamului vă dădă în suflet mărel, ca fierberea albă a geizerilor îndepărtatei Irlande, așa cum mă cutremură și pe mine?!

Ce ați zice, dacă ne-am face cu toții, cei care dorim fericirea poporului la termen fix și neamul, cei răsrățiți și cei nemairăbdători, dacă ne-am face aci, pe pajiștea acestor două coloane, un loc de salt și de sburdalnică manifestare, așa cum începe rețea și vigoarea și pulsarea neastâmpărat de vînt a surplusului nostru de putere il reclamă... Ori raiște?!

Aci chiar. În fruntea „informațiilor”. Pe truce, sunt sigur, că tot ceace noi vom scrie, va — senzația zilei!

Haideți! Ca de aci chiar, din desisul petii lui, să le arătăm, celor ce se dogoresc prin lumina șurile cicero-ului, ori prin rariștea garmondurilor — că ce poate tinerețea, când vrea!

Veniți dar! Cu sunetul vesel de clopoșei și neastâmpărul tinereții!

Veniți dar toți, cei cărora viața încă nu e tras dunga piezișă din colțul mustețelor, veniți riden și rîzind să coregem moravurile!

În cuprinsul strîmt al acestor două coloane începe mult. Celor deprinși cu înălțimile nu le sește dimensiunea țirșe a largului. Din zenit și în nadir e tot atâta nemărginire, câtă e între și între larg. Veniți, să facem dar să răsune ilâncul și înălțimile raiștei noastre, de chiotul buniei dătătoare de viață a tinereții!

Să lăsăm întinderea largă a tuturor celorlaltor coloane: seriozității grozave, care-și încruntă sprîncelele, atotînțeleptelor chelii, pe luciul cărora cad în creștet chiar și razele soarelui, minușioșii ților cerestitoare, că din câte pături e făcută plicinta, plicicos de scrupuloaselor pro-com și posifiți, cari umblă chiar și-n dumineca florice și fruntea încercită... să le-o lăsăm celorce lucrează sistematic — pentru nemurire!

Iar noi — să ne îmbrițim în haina peșterii a harlechinului și să rîdem, când ne podidește lacrima-n ochi nemărginirea durerii și să ne mascăm înduioșarea obrăjilor cu pulă albă a umorului și s-o-nvrăstăm cu dungile roșii, bizare ale sarcasmului, ori să ne-nconcițăm cu fărdele culorilor negre sprâncenele, în sus, spre orbite, cum le poartă Mefisto — că nimeni să nu poată cunoaște milostenia sufletelor noastre... și să ne punem căciuliță cu țigui în cap și cu clopoței, ca în clipa, când sbuciumarea dezartă va bate să ne spargă cătușele minții, înfiorându-ne teama gândului de nebunie — noi să ne scuturăm capetele și clopoței să sune... împede ca nevinovăția... iar noi să rîdem și să ridă toți, cari ne văd, ori ne-ascultă... și numai cine ne știe aieca — să plîngă!

Și să scrâșnească din dinți și să muște, iar pumnii să se înțelește și să isbească!

Raiștea?!

Va fi să fie dar loc de întâlnire al elitei:

Tuturor genurilor nerecunoscuți încă — fără deosebire de gen și etate!

Tuturor fulgerărilor geniale ale talentelor recunoscute în zile de lucru, dar nepricizate în inspirația zilelor de sărbătoare!

A productelor zămislite pe după frunzi, boltile peste nisuri — nu de frunziși — cari însă cu toate acestea au aflat soluții singur mîntuitoare!

A tuturor celor cu părul lung și cu — răbdarea scurtă!

A tuturor celor ce vor să schimbe programul și vor jura că cred anume, că neschimbarea lui e pricina tuturor pacostilor care ne bântuie!

A fîștecarului, care ține și jură, că ochii, ori gura, ori gestul cutăruii potrivnic, e singura stăvilă fericii neamului. — Loc deschis de turnir îi vom da pe pajistea verde a raiștei — dar cu spiritul numai, nu cu ciomagul!

Așadar: spirit și un ciomag.

Incoalea poate să fie:

Dupăcum îl va tăia pe fiecare capul — proză, ori versuri — și dupăcum l-a îndemna pe fiecare înțelepciunea — chestiuni de politică, ori probleme economice, analize sociologice, ori scărmanări sociale — și dupăcum l-a ajutat pe fiecare talentul — jălfauri spre zăriștea înălțimilor neaprinse, ori adănciri în scormon rea tainelor nepătrunse!

Singura condiție pe care o impunem e minimă: să ni se trîncăie spirit!

Și — să nu ne treacă nimeni nici peste lungul, nici peste largul celor două coloane!

Hic Rhodus — hic salto!

Așadar: cu presărarea mărunț cicălită a umorului, cu asuțușul fin al scilpitoarelor ace ale batjocurii, cu tăișul necusturit al adevăratului sarcasm și mai presus de toate — porniți cu obăușia din cea mai curată dragoste de oameni și dragoste

de neam — de am fi cât de mulți, ne va da totuș încăperea tuturor raiștea!

Haideți dar!

Pactul fin să ne fie ea, dară dat fiindu-ne să ridicăm din țîșimile ei ruginite lumea — cu răsul!

La revedere...

* * *

Apel — concurs!

Multe, poate preamulte mizerii — nu numai să fie ca și sub apăsarea plumburie a urei vecinice neguri. Preafiresc dar, că această depresiune plictisitoare să se reflecteze mult puțin și în coloanele ziarului: oglinda rostului tuturor zilelor.

Sunt însă și clipe de senin și sunt luminișuri și sunt raze, cari sfîrțică flamura sură a vecinice neguri și mai este și rîs — câte-odată.

Ca să statornicim aceste clipe și ca să putem griji, ca una să nu ni se piardă și ca să le concentrăm — a hotărît redacțiunea ziarului nostru, să deschidem și rubrica:

Raiște...

Nu va fi permanent zilnică, ci după cum ni se vor da prilejurile și după cum ne va sosi materialul: căci rîsul, pe cât e de ușurel, nu-l poți face — cu sila!

Facem apel dar la toți cei sărutăți pe frunte, ca nu să știe numai, să riză de alții, ci să știe mai ales să le stârnească altora răsul!

Primim și proză și vers și scurt și lung, în cadrele celor două coloane — numai spirit să fie!

Și firește numai lucrări originale — plagierea și-o rezervă pe seama sa — redacția!

Publicarea vom începe-o cu 1-a maiu. Iar cele mai bune lucrări publicate până la termen de 3 luni, după începere, vor fi premiate. Judecata va da-o plebiscitul abonațiilor.

- Premiul prim va fi 50 cor.
- Al doilea 30 cor.
- Al treilea 20 cor.

Manuscrisele să ni se trimită cu signatura: pentru „Raiște” și sub pseudonim. Nici noi nu dorim să cunoaștem autorii. Cei ascunși sub pseudonimele premiate se vor legitima prin idenditatea scrisorii ma-

nuserisului premiat și a solicitării premiului.

Iar pentru orientarea publicului cetitor în ce fel poate face mai ușor cenzurarea — fiindcă foile ce se citesc și se prind, iar cetitorul nu va fi în măsură de-a cuprinde de odată întreg materialul — indicăm metoda cel mai simplă.

Din cele câteva lucrări apărute succesiv, i-ți notezi și păstrezi pe cea aflată de mai bună, până nu vei afla alta care s'o întrecă, păstrezi apoi aceasta comparînd-o cu cele ce vor urma: ultima va fi firește cea învingătoare. Redacțiunea.

Comitetul național se întrunește azi (duminică) în Budapesta, avînd la ordinea zilei diferite chestiuni interne ale partidului.

A. C. Cuza. „România Jună” din Viena a aranjat sîmbătă, în 13 aprilie 1912, o șezătoare literară-artistică, la care corul societății a cântat multe cîntece naționale, iar artiștii noștri dnii Ionel Crișan și Ionel Rădulescu au cântat acompaniați la pian de d-ra Topliceanu, cu o măiestrie adevărată mai multe piese clasice și naționale.

D. Vasile Marcu a ținut o conferință despre „Profesorul A. C. Cuza”, în care, arătînd însemnătatea dlui Cuza pentru neamul nostru, a scos la iveală acuzele neîntemeiate în privința pretinsului plagiat. La urmă cei prezenți au consimțit, ca să i-se trimită dlui A. C. Cuza următoarea adresă:

„Stimate Domnule Profesor!

„Românii din Viena, adunați azi, în 13 aprilie 1912, la o serbare națională, salută cu respect și cu admirațiune pe îndrumătorul economiei noastre naționale, pe aprigul naționalist intransigent, pe profesorul, care și-a înțeles rolul său de adevărat povățuitor al țierimii de azi — conducătoarea de mîne a destinelor neamului nostru.

Ați cuprins în activitatea d-voastre terenul cel mai însemnat pentru dezvoltarea și viitorul neamului nostru — economia națională — și toate privirile celor ce-și iubesc neamul și legea, nădejdi mari de viitorul lui se îndreaptă către d-v. Atât prin scris cât și mai ales prin grai viu, ca profesor ați arătat primejdiiile, cărora trebuie să prevenim de cu timp, dacă voim să rămănem un neam — noi prin noi! Ideile sănătoase ce propagați au întimpinat polemici dușmănoase și păti-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(74)

— Urmare —

Comisarul care ne-a fost indicat dusese de sigur aiătea victime la altarul zeiței Themia, încât cele două mînece ale lui se tociseră în coate, și de multă vreme acum se vedea căpușala; în serviciul acesta câștigase el cel diatăi grad, cel mai de jos al ierarhiei civile. El făcuse la mii de apărători novici același serviciu pe care îl făcu Vergil lui Dante; el conducea pe inițiați la tribunal, adevă într-o cameră al cărei centru e ocupat de o mare masă acoperită cu o față verde; pe masa aceasta se ridică zerstalo-ul¹⁾, la picioarele căruia zac două in-folio; apoi de jur împrejur sunt șase ori opt fotoliiuri dintre cari unul, răsleț de

¹⁾ Zerstalo-ul e o mică mobilă aurită învîrtindu-se pe pedestal triunghiulară, și oferind pe cele trei fețe ale sale, pe tot atâtea sticle, cele trei ukazuri fundamentale ale perfecției justii ale tribunalelor în Rusia în numele lui Petru cel mare; se află câte un zerstalo în sala de audiențe a fiecărui tribunal. La spatele prezidentului, pe perete e atârnat apoi portretul suveranului domnitor, iar într-un colț e așezată, destul de obscur, afară de sîmbete și de ziua marilor sărbători, o icoană sfîntă.

celelalte, e ocupat de prezident, soare al dreptății, radiind de lumină, ori cel puțin de satisfacție de sine însuși.

În locul acesta noul Virgilius se simți pătruns de o atât de mare venerațiune, că pentru nimie în lume n'ar fi făcut doi pași dincolo de prag, loc din care el se întoarse deodată, arătînd niște spete tocite cu o rogojină veche pe care găinile în stare de năpârleală ar fi lăsat ceva din fulgii lor.

Introduși astfel, Manilof și Cicikof, întrînd în sală, văzură că prezidentul nu e singur. În adevăr, lângă el, dar pe jumătate ascuns după zertsalo, era Sabakevici șezînd solid pe un scaun.

Sosirea celor doi vizitatori produce o exclamație, iar fotoliiurile oficiale se îndepărtează cu sgomot. Sabakevici se ridică și el de pe scaun și deveni vizibil sub toate raporturile, cu mînecele lui lungi peste măsură.

Prezidentul prinse pe Cicikof în brațe, și sala de audiențe răsună de un sgomot de duioase sărutări; ei se întrebă unu pe altu despre sănătate, și ambii se găsiră a avea dureri la partea de jos a măduvei spinării, ceace fu atribuit, cu deplină înțelegere, unei vieți prea sedentare.

Părea că prezidentul fusese prevenit despre cumpărăturile lui Cicikof, căci prinse numai decât să-l felicite; aceste felicitări, contrarian întru câțva pe eroul nostru: căci el avea de față pe doi din vânzătorii săi, cari puteau să se pună în comunicație; dar cum, de al'fel lucrul era inevitabil,

el se grăbi, mulțami prezidentului și adresându-se grabnic către Sabakevici, îi zise:

— Dar d-ta, ce mai faci?

— Mulțamesc lui D-zeu, nu mă pot plînge — răspune Sabakevici.

Și în adevăr, credem că fierul ar căpăta mai curînd guturaiu și tuse decât acest boier admirabil constituit pentru clima noastră.

— D-ta ai o reputație de sănătate în adevăr unică, — zise prezidentul, — și răposatul tatăl d-tale era, se zice, de asemenea un om extrem de solid.

— Ei da, se lupta el singur cu un urs.

— Eu cred, — zise prezidentul — că și d-ta ai dovedi un urs.

— Nu. Răposatul era mai sdravăn decât mine; da, da, mult mai sdravăn. Azi nu mai vezi oameni ca pe timpul lui: viața mea, ei, ce-i și viața mea? E o viață adevărată asta?

— Cum! viața d-tale nu e bună? și întru cât, mă rog?

— Bună! De sigur nu, — zise Sabakevici clătînd din cap. Gîndește numai, Ioan Gregorovici, că umblu pe al cincizecilea, și nici măcar odată n'am fost bolnav; nici cea mai ușoară durere de gât, nici o înțepătură măcar, nimic, nimic... Asta-i rău. O să vină, de bună seamă, momentul să plătesc toate acestea, — adaogă el foarte melancolic.

— E minunată, — gîndiră în aceeași vreme Cicikof și prezidentul — imaginația! e demn de plîns!

(Va urma).

mașe din partea aceluia, cari s'au văzut amenințați în existența lor și intrigile ce se țes mereu în contra d-v., nu mai contenește. Aceasta și era de prevăzută, căci — cum ar spune tovarășul d-v. de idei d. Nicolae Iorga — „Sunt ruini, cari nu cad dintr'o singură sguduitură, dar cine vrea să curețe pământul de ele, nu trebuie să aibă frică de-a primi puțin moluz sfărâmat s'au și câte o cărămidă bună în cap”. Ați primit și veți mai primi! Pașiți mai departe pe drumul apucat! Noi vă urmăim! Adevărul va învinge!

Românii din Viena.

In atenția cetitorilor. Tuturor persoanelor cari au afaceri administrative cu „Românul” le facem rugămintea de a se adresa „administratiei” — și niciodată „redacției” „Românului ori pur și simplu „Românului.”

Rusia mobilizează? Ziarul „Deutsches Volksblatt” din Viena a fost confiscat mercuri dimineața, pentru că a reprodus după un ziar din Cracovia, că Rusia face pregătiri de război la frontiera austriacă. Se afirmă însă și din alte părți, că Rusia concentrează trupe de către Austria.

Exploziune de benzină. În un capcu de clasa III a liniei vicinale Oravița-Reșița a explodat o sticlă de benzină ce avea la sine un comerciant. Patru persoane au fost grav rănite, nouă mai ușor.

Mulțămită publică. Domnișoara Minerva Oancea din comuna Borosebiș a binevoit a dona sf. noastre biserici un propore în valoare de 50 cor., pentru care dar îi mulțumim și pe aceasta cale. *Buhari*, la 1/14 april 1912. *Ioan Giurgiu* paroh, preș. com. par.

Henri Brisson, presidentul Camerei franceze, decedat duminică bătrân de 76 ani, e parentat de zărele republicane radicale ca model al bătrânului de caracter, liber de prejudeții și devotat cu trup și suflet idealurile republicane. Cele naționale însă judecă altfel. „Le Figaro” scrie: „Brisson a făcut 40 ani de ardu, o politică deplorabilă și a se condă în toate excesele sale radicalismului dela putere. Dânsul a fost mare maestru la francmasoni.”

Amintiri despre artistul Liciu. D. V. Telear publică în „Dimineața” următoarele rânduri duioase:

Regretatul Liciu era născut ca să fie artist eminent, căci încă din copilărie el juca teatru prin familii și la reprezentații de diletanți, și citeam cu toții prin ziare că cutare piesă a fost minunat susținută de Liciu și mica Smărăndița Culiario, fiica rectorului universității din Iași pe acele vremuri.

Îi auzisem de nume, dar nu-l văzusem niciodată. Cu prilejul vestitului congres al studenților la Botoșani, când s'a inaugurat și bustul poetului Eminescu, d. Enacovici a oferit ziaristilor și publicistilor ce însoțiseră la congres pe studenți, un banchet copios, cu șampanie, cu lăutari, cu discursuri etc. Eu reprezentam patru ziare conservatoare; mai erau: Gr. Ventura, Barbu Delavrancea, Toni Bacalbașa, Costache Bacalbașa, Scipione Bădescu, Niger, caricaturistul Jiquide, I. N. Roman, C. Dobrogeanu-Gherea. Dar cine-i mai ține minte pe toți, căci de atunci s'au scurs vr'o douăzeci de ani și mai bine.

Banchetul a fost împărălesc: numai vânături, cotnari, delicatose, etc. Jiquide, după ce s'a călit bine, s'a sculat dela masă și s'a pus să cânte cu vioara în rândul lăutarilor; cânta mai bine de cât ei.

Intorcându-ne în salon, am observat un tânăr frumos care nu zicea nici o vorbă, era Liciu, pe care gazda l-a rugat să zică ceva versuri. Liciu s'a sculat de pe scaun, s'a dus până în mijlocul salonului și a început a spune cu glas domol „Doina” lui Eminescu:

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot românul plânsu-mi-s'a
Că nu mai poate străbate
D'atâta străinătate...

Cum spunea Liciu versurile, mie nu-mi plăcea deloc: prea încet, prea rece, prea întunecat; dar, când a ajuns la versul

Ștefane, Măria-Ta

Tu, la Putna nu mai sta!

a răcnit ca un leu de s'a cutremurat salonul. Efectul a fost colosal și toți am izbucnit în aplauze. Am admirat școala tânărului, școala admirabilă care l-a adus pe Liciu la Teatrul Național din București. Și asta n'ar fi tocmai mare lucru, căci la teatru sunt și artiști mediocri; Liciu era talent mare și mai era și popular și simpatic. Îmi aduc aminte, la începutul stagiunii anul ăsta, l-am auzit zicând pe scenă monologul „I. Popescu” de Basarabescu. Ei bine, l-a zis admirabil, cu multă artă; iar publicul l-a chemat pe scenă de vr'o zece ori, de credeam că n'o să mai isprăvească; iar aplauzele răpăiau ca ploaia pe învalișuri. S'a nus bietul Liciu, tânăr, talentat și bun și numai am prilej să-i mai spu o vorbă obișnuită a mea care-i plăcea lui: „Liciule semeni cu Mille și cu Bălănescu...”

x **Instrumentul bun e muncă ușoară.** Acum când fiecare econom grăbește să și procure coasă, atragem atenția asupra coasei „Korona gyémánt” care având tăiș și ascuțiș excelent și fiind ușoară isprăvim cu ea lucruri întregite. Astfel nime să nu cumpere coase din Kőbánya sau din Somogy-Szill, pentru că coasa „Korona gyémánt” se poate căpăta exclusiv numai dela *Lengyel testvérek* sau dela prăvăliile din Kaposvár.

x **Adolf Nadler**, fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Muzicianii pricepuți** încă au recunoscut, că Eufonul este mașina cea mai perfectă vorbitoare. Vocea ori jocul celor mai de seamă artiști o redă atât de fidel, ca și cum însuși artistul ar juca ori ar cânta în fața noastră. Un astfel de Eufon-de-concert fără de tub dă gratis magazinul de instrumente muzicale Reich din Budapesta, VIII., str. Népszínház Nr. 27, — aceluia, care cumpără 15 plăci — duble pentru 60 cor. Cerțiți catalog de prețuri.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb**, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x **Stiefer József**, Budapesta, VII., str. Kazinczy Nr. 6/B, fabrică de dulapuri de ghiță, pe care o recomandăm în atenția comercianților, ospătarilor și a măcelarilor. Dulapurile acestea se bucură de un bun renume în întreaga țară, ba chiar și în România. Avantajele acestor dulapuri sunt, că partea superioară a rezervorului de ghiță se poate lua jos, ceea ce în privința curățeniei e foarte avantajos. Ghița topită se scurge printr'o țevă în dulapul de jos, de unde cu ajutorul unui cep se lasă să se scurgă. Ghița rămâne totdeauna uscată, și prin aceasta zilnic se face o mare economie.

x Cele mai moderne și mai bune mobile de fier, aramă și matrate de fier pentru **oteluri, cafenele, ospătării și internate** se capătă la **Prohászka János**, fabrică de mobile de fier și aramă. Budapesta, str. conte Zichy Jenő Nr. 46.

Provocându-vă la ziarul nostru primiți catalog de prețuri gratuit.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

— **„Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.**

Ultima oră

(Prin telefon dela corespondentul nostru trimis la fața locului).

În vederea sărbătorilor de mâine a societății „Petru Maior” a sosit din provincie: Reprezentanții ziarelor „Românul” din Arad, „Gazeta Transilvaniei” din Brașov, „Viitorul”, „România Ilustrată” din România, „Luceafărul” din Sibiu.

Din persoanele sosite din provincie am remarcat de d-nii: Dr. Vajda, dr. Mihalyi, Ciorogariu, Aurel Cozma, vād. dr. Vulcan, familia profesorului Ștefanică din Beiuș, România Jună din Viena prin d. Marmelinc, Junimea din Cernăuț prin d. Ștefanelli, reprezentantul Academiei din Sernitz, Reprezentantul dela Cursul calei ferate, Timișoara prin dr. Octavian Rusu, d-nii Porușiu din Bistrița, dr. Vasile Lucaci, dr. A. Cioban din Lipova, dr. Veliciu cu doamna din Arad, Matei Voileanu din Sibiu, d. Ghica (România) d-nii dr. Em. Ungureanu Timișoara, dr. Nicolae Cioclan și familia (Pecica) dr. Mihai A. Popoviciu, familia Herbai (Viena), dr. Marta (Oradea-mare), dr. Corcheș, dr. Calimănescu (România) dr. Iuliu Maniu (Blaj), dr. Iosif Popoviciu (Cliciova) etc. etc. etc.

Seara de cunoștință a fost deschisă de președintele societății „Petru Maior” dl. Groza cu o vorbire însuflețită cetind, apoi telegramele de felicitări sosite, între care și a dlui prof. N. Iorga, care a produs o însuflețire de nedescris. Textul telegramei: O națiune se validează prin cultura, energia și solidaritatea ce o poate desfășura.

Telegrame de aderență și felicitare au mai sosit dela L. Giurca (Bucovina), dr. A. Ciordaș (Bihor), dr. Tripon, P. S. Sa dr. Miron Cristea episcop (Caransebeș), Urban Iarnic profesor Praga etc.

Din Budapesta au mai luat parte la seara de cunoștință dr. Titus Babeș, Bogovits, toți membrii dela adm. fundațiunii Gojdu și toți membrii mai de seamă a coloniei române din Budapesta.

Președintelui i-a răspuns în cuvinte foarte însuflețite dr. Mihali, dr. V. Lucaci și în timpul ce primim acest comunicat vorbește încă dl dep. dr. Stefan C. Pop.

Teatrul Apollo. Azi, duminică, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Ziua seam, noaptea pat (umoristic). — 2. *Tragedia medicului* (dramă senzațională în 2 acte). — 3. Nasul nou a lui Cyprian (umoristic). 4. Detectivul hipnotizator (record).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. z. dela orele 5 și un sfert—11 noaptea.

Redactor responsabil: **Atanasie Halmăglau.**

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar **mobile frumoase, ieftine și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

De vânzare

o vie frumoasă în **Şiria**, în localitate aproape de piaţa mare se află o casă de vânzare. Lămuriri dă administraţia ziarului nostru.

Cancelaria advocaţională

a dlui **dr. Emil Babeş**, în Budapesta din I. Mai va fi mutată la Buda: **I. Kemenes utca Nr. 4.** („lângă podul Ferencz József”).

Gustați

Berea SLEPING-car

din fabrica „Bragadiru”.

Inştiinţare.

Recomand în atenţiunea acelor cari schimbă locuinţa magazinul meu de **covoare, perdele și învăltoare** de pat, covoare cu preţuri mai ieftine ca oriunde.

1 karnis frumos de aramă acum 3.20 cor.
1 radă vitrage de aramă 15 fler.
1 m. perdele de dantelă dela 1 cor. în sus vitrage de dantelă albă ori drap 1 m. 70 fieri
Au sosit noutăţi de primăvară și vară.
Rog să-mi priviți vitrinele mele.

HOFFMANN SANDOR
Arad, edificiul Teatrului.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broşura »Ingrijirea Copiilor« se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea noastră e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurii din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva văroia omeniului să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, constituțios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renunțat în toată țara al **Dr-ului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai aeghese, ranele sifilice boalele de țeve, băsică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. **Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată.** În ceceea privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard ori la dorință se retrimite înăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m. **Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.**

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvra IV., Muzeum-körut 13.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștiunțez pe on. public, că **în bransa arhitectonică**

execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc ca prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român — muez

Cu stimă
Teodor Cioban.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul oriunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plan-lare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20
10 bucați trandafiri înalți, din 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucați trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucați trandafiri, permanent înfloritori, atârătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucați chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucați garioafe cozare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucați garioafe de culoare albă și argintie	5
10 bucați Cactus Dahlia, numai soi nobil	5

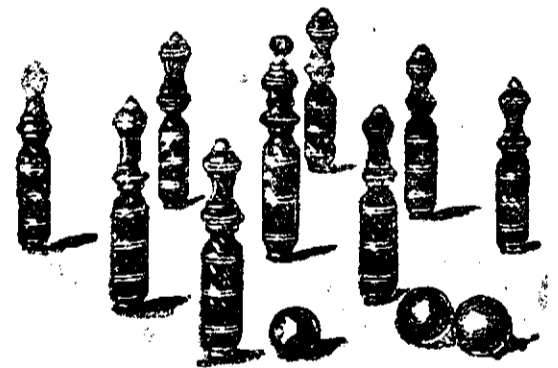
Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Braşov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

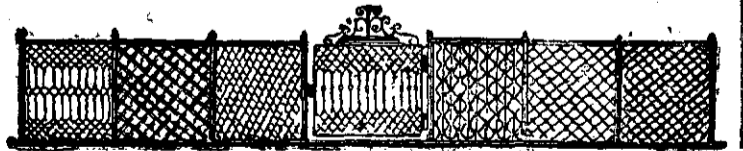
POLACSEK HENRIK, strungar artistic

Budapesta VII., Nagymezőutca 31.

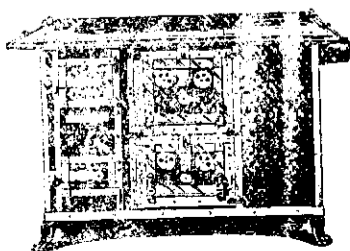

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici Liugnum-Sanctum, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, daciuri pentru biliard, şahuri, domino, rame pentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere totfelul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sîrmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorase în UNGVÁR. Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colori sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procentele corăspunzătoare.

Cine voiește rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda din Lugos,

care dispune de căzănării mari proprii în Bănat și Ardeal.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotograficBucurești, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).**Vițe americane**

altoite și nealtoite

din diferite specii și de calitate superioară furnizează, garantând selecțiunea, cunoscuta școală de viță

FR. CASPARIdin **MEDIAȘ (Medgyes).**

Catalogul se trimite gratis și franco la cerere. Intr'ânsul va găsi oricine mai multe scrisori de recunoștință, sosite din toate părțile țării, astfel, că cei ce doresc a comanda viță, pot cere informațiuni și dela acele persoane, putându-se astfel convinge de încrederea ce o pot avea în firma de mai sus.

Noutăți igienice
de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medici!

Garanță.

Nou! „Fatime” I și II calit. Prețul 1 duzină 6 și 8 coroane. —
„Semiramis” I și II calit. Prețul 1 duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray” **NOU!**Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a venului nostru. Prețul per bucată **15 cop.**

Se trimite direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

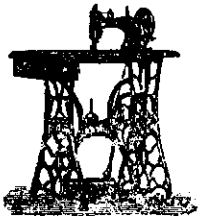
KELETI I. Budapest, IV.,**Koronaherceg - utca 17. Prov.**

Cereți gratuit și francat preaiinteresantul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13-76.

Mijlocitori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

CUCHT HUGO

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

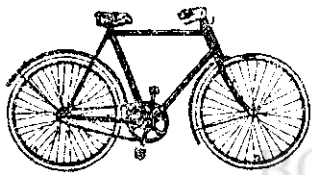
DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat.

MAȘINI de cusut PHÖNIX și NEUMANN, biciclete STRYA și WAFFEN toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat.

IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși po sate nu stau în nici o legătură.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mișe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din jur, că din 1 Aprilie n. începând am luat în primire

Hotelul „Fekete Sas” („Vulturul negru”)din **Maria-Radna** (în Piață). Mă voi nizuți ca prin cele mai bune mâncări precum și vinuri curate de podgorie, bere galbenă și neagră să câștig deplina mulțumire a on. public. — Odăi curate și sănătoase pentru călători. — Local de întâlnire pentru excursioniști.

Rog binevoitorul sprijin al onoratului public:

Szász Péter, ospătar și măcelar.**Cofetărie nouă!**

Aduc la cunoștința binevoitoare a mult st. public, că mi-am deschis în Arad pe strada Deák Ferencz nr. 40 în palatul nou al bisericii gr.-cat.

Cofetărie

modern aranjată, în care la orice timp se pot cumpăra prăjituri, torte, bomboane. Serviciu prompt și prevenitor. Curățenia cea mai mare.

Rog binevoitorul sprijin:

Iosif Frank, cofetar.**CITROM ADOLE**

antreprenor de conducte pentru apă și canalizări

ARAD, piața Boros Béni nrul 6.

Pregătesc: Toffelul de conducte pentru apă, odăi pentru baie, closet englezese, mese pentru toaletă și pentru spălat, conducte pentru apă murdară, cu ulei sau cu apă, pisoare fără miros. Fântâni cu pompe, conducte pentru apă caldă, aranjamente de băi cu spirt și cuptoare pentru încălzit precum și repararea lor.

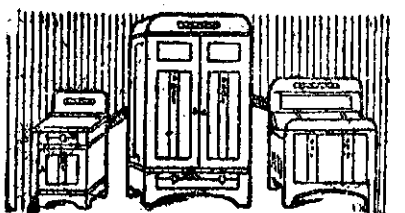
Tinichigiu pentru zidiri și pentru obiecte de artă decorativă.

Primesc aranjamente pentru ținerea în bună rânduială a caselor peste întreg anul, lângă prețuri foarte ieftine.

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea mea în țința din Arad, fabrică de mobile nou aranjată și magazin, precum și întreprindere de pompe funebre

Urmașul lui Baumann Arnold

LÁHNI KÁROLY, Alba-Iulia

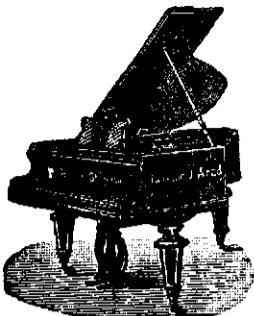
(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzit, dormitoare saloane și camere, covorașe, perdele și învalitoare de masă, matrațe de foi cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și conștiințios cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanță.

In depozitul meu de pianc
inființat de mine la 1850 și condus și acum de
mine în Arad, strada Deák Ferencz 28 (în casa
proprie). — Țin în depozit pianc vechi și nouă.

PIANE
PIANINE și
HARMONII

în culoare cafenie, neagră
și mar, lucrate după si-
stemele-modele ale celor
mai renumite fabrici cu
mechanișm englez și vie-
nez, cu 3 pedale îmbră-
cate în fier triplu. —

Țin în depozit fabricatele: Bösendorfer, Ehrbar,
Stingl, Koch și Korselt, Thek, Lanberger și Gloss
Petrof, Huátay, Neuburger, Hoffmann—Czerny,
Pattart, Luner, Richter, Frödl, Cramer—Mayer.
Ast, Beregszászi, Stelzhammer.

Piane spre închiriere lunar dela 10 cor. în sus.
Acordările le face specialistul meu d. Henrik Ehrbar.
Taxa pentru acordare în oraș centru 2 cor., suburbii
3 cor., provincie după învoială. — Ori-ce comandă,
acordare ori reparare rog să se trimită la adresa

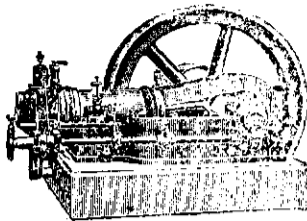
KRISPIN JÓZSEF
prăvălie de pianc
ARAD, Deák Ferencz-u. 28

MOTOARE
ȘI LOCOMOBILE
cu gaz, olei și benzin.

Liferare promptă

Condiții conve-
nabile de plată!

Garanță pe timp
înelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fa-
brică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:

GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
(Alkotmány-utca sarok).

PEPINIERELE
VÁSÁRHELYI & HAIDU
BIHARDIÓSZEG.

Un milion vițe americane altoite cu și
fără rădăcini de 1 an și 2 ani.

Cultivează și liferează cele
mai alese soiuri: *Române,*
Franceze și Ungare. — Ser-
vește cu cele mai renumite
vițe de Delaware produ-
cătoare de cel mai fin și
bine plătit vin, recunoscut
în lume. — Comandele se
efectueșc prompt și în ca-
litate inescapionabilă ga-
rantată, cu 30—40% mai ieftine ca la
toate pepinierele din Ungaria și România.

Vițele noastre toate sunt autentice, selec-
ționate, dezvoltate, cu rădăcini mari și vi-
guroase ca de 2 ani, lăstar i crescuți peste
50—100 cm. și portaltoiu în perfecta stare
a sănătății, după cum testează certificatul
din *Catalogul* mai recent, care la cerere
se trimite ori și cui gratis și franco. —

Este în interesul on. public, că fiind cererile foarte multe, să
grăbeșc cu comenzile spre a putea avea varietățile dorite. La
cerere sunt rugați a ne arăta adresa exactă și că în care ziar au
cețit anunțul nostru.

Telefon 982.

Balog Sándor,

carnățarie și depozit de șuncă
de Praga.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună,
fără os, care e cea mai
preferabilă comercianți-
lor, — putându-se tăia
excelent.

Recomandă diferite soiuri de carnă-
țării cu prețuri ieftine — Catalog
trimite gratuit.

GREȘESC FOARTE MULT

acea cari în contra reumoi, podagrei, tuțopă-
turilor, sfășierilor, durerilor de spinare și spate
dureri de oase etc. în locu!

REPARATORULUI lui Kriegner
întrebuințază imitații.

Recomandăm urgent oricărui suferinț de
reumă și tuturor vecora, cari sufer de boala
amintite mai sus sau de reumată și curente, să
imediat să întrebuițeze veritabilul

REPARATOR a lui
Kriegner

care se pregătește exclusiv în
farmacia Kriegner Budapește, Kálvin-
deci să se trimită scrisorile de comandă. Pre-
țul unei sticle mici 1 cor., o sticle mare 2 cor.
Cu posta 5 sticle mici franco 5 cor., și
5 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este
mai bun decât oricare spirt, deoarece el duș
o singură. Precare vinde că și nu numai alina
durerile, ci după câteva zile ele și încețeașc

Prima fabrică de trăsuri, cu instala-
de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁR

str. Fröbel nr. 58 (casa proprie)

fabricant de trăsuri și

: tocarosserie

furnisorul postelor reg. ung. și meliora-
milor militare.

Mare deposit permanent de totfel de
trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de flu-
rotarie și de lustruit.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să priveșcă depozitul firmei

TRISKA J.

Cluj—Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricei, chiar și pe lângă plățire în rate.

— Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«. —

Are în depozit pianc: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl

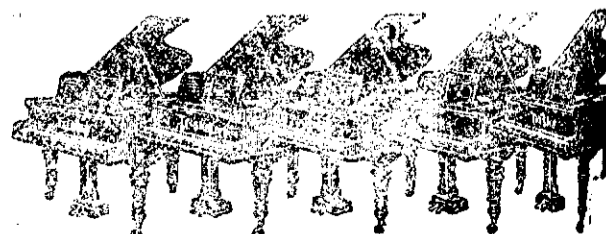
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

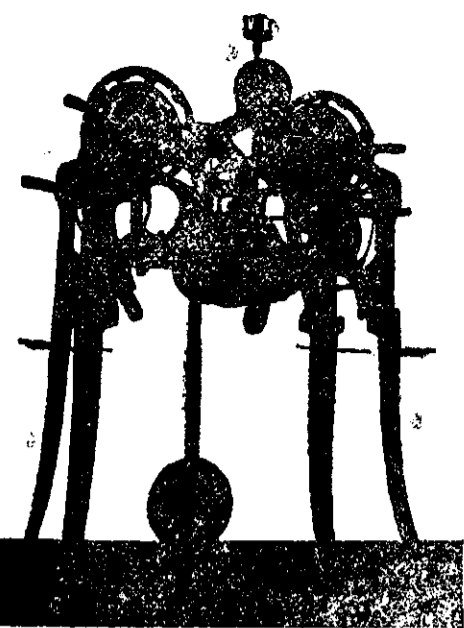
Efectueșc reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

Fabrică de ceasornice ielectrice și ceasornice de turn
gr. Thoretzka! és Társa
Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VII, Sziv u. 32
 Pregătește

Ciásuri pentru turn
 din material de seacă cu funcțiune precisată, în orice mărime.

Ciásuri principale și laterale electrice, ciásuri vertizatoare pentru școli și fabrici.

Ciásuri pentru castele, căsărni și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea ciásurilor vechi în ciásuri de turn cu salt de minut.

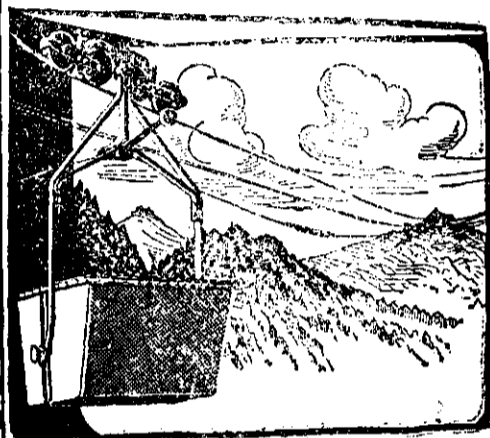
Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciásuri electrice și de turn din Ungaria.

Ciásornicării permanentei al capitalei și furnizorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet.

Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medaliile de aur și la expoziția asociației industriale din Ară cu diploma de onoare.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,
VI, PALOTAI-UT 15—11.

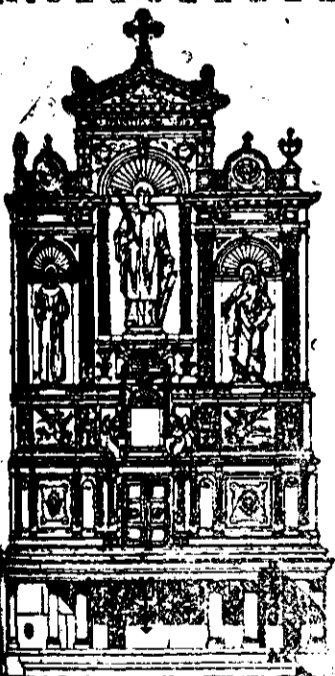
Linii funiculare, șghiaburi de precipitat va-goanele pentru mine, osii de transmisii brevetate „Balon”, cingi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportere, etc.

Bittenbinder József,

sculptor și arhitect de altare,
Temesvár-Józsefváros,
Bonác-utca 16 sz.

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: *iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scaune de spovedanie, Săriul Domnului, Grotă Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.*

Removează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

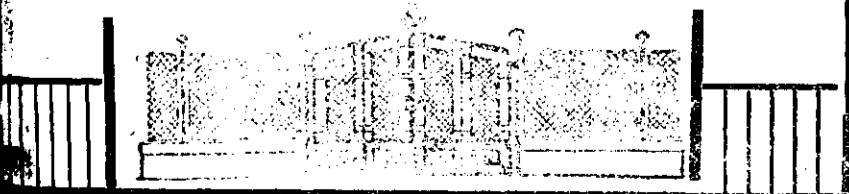
Pásztori Sándor,

fabrică de împletituri,
 mrațe din sârmă și
 rolete de fier.

Brașov-Brassó, Strada Spitalului 32.

Grilaje și porți fabricație proprie, execuție simplă și frumoasă, mrațe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu mraț cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri și grădele pentru mori și fabrici, pentru scopuri economice și de gosp.dărie. — Coșuri de sârmă, gratare, sârmă împletită, ob'oane, cotețe și alte lucrări de branșe, se execută pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Papp K.

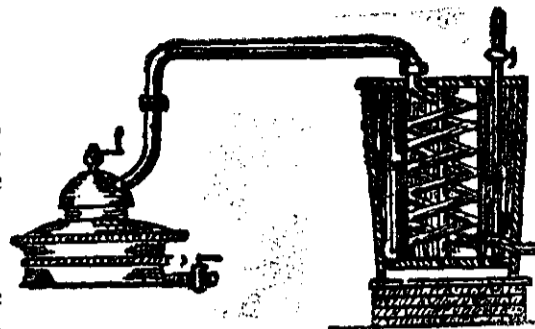
orologer de turnuri, făcătuș artistic de zidiri și mașini, precum și lucrări de aramă.

Temesvár-Gyárvaros, Főutca 34. sz.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine —

Orologe de turn

construcția cea mai nouă și solidă, pentru biserică și școli, precum și reparațiile astorfel de orologe se efectuează conștiințios și ieftin. — Catalog gratuit. La privirea lucrării se prezintă pe chelt. sa.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Să ne credeți că este în interesul D-tra dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele **Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.**

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comande de 10
 Prețuri : 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt”

Kaposvár, Fő-utca 22 T.

KIKTA ISTVAN atelier de pictură de sticlă
Budapest, VIII. KOSZORU-U. 17
 Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
 Ca specialist fac geamuri de artă, verande și sufragerii.
 Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în branșa aceasta.

Arme de vânatoare sistem Novotny, Revolvere sistem

Frömmner, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cembale, citere, harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY”

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

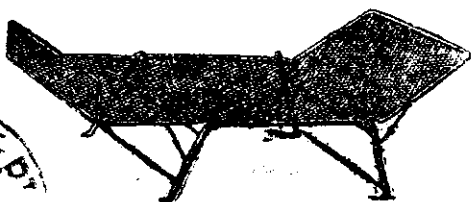
BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

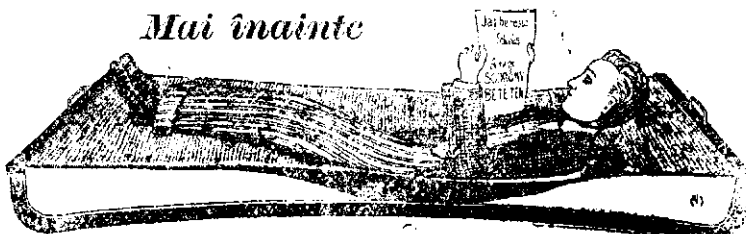
PROHÁSZKA JÁNOS

FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAMĂ
Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46.

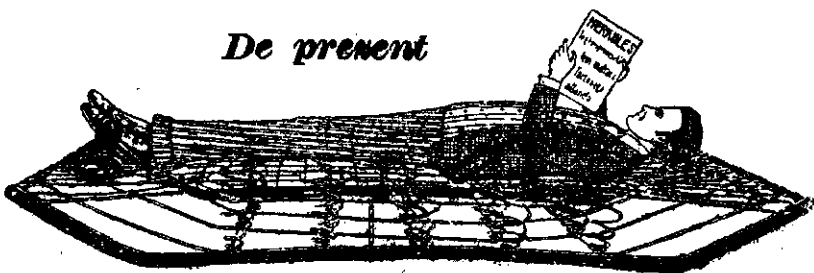

Durmitul sănătos lungeste viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18—
Matrațe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparaază ieftin.
Matrațe cu corzi din fier Cor. 17—
Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrațe din fier „ 32—
Paturi de aramă cu matrațe din fir bun „ 72—
Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrațe „ 17—
Matrațe de fir cu cadre de fier, executate bine „ 11.50
Matrațe de fier în cadre de lemn „ 7—

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine.

Prăvălie nouă!

PREVARITURA és MAND

PRĂVĂLIE DE ARTICLI DE MODĂ PENTRU

BĂRBAȚI ȘI FEMEI, PRĂVĂLIE DE ALBITURI

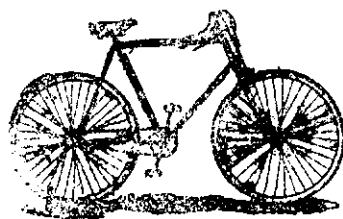
BISERICA-ALBĂ (FEHÉRTEMLÖM) str. Vásár nr.

Aducem la cunoștința on. public din BISEERICA-ALBĂ și jur, că în magazinul nostru de articli de modă pentru bărbați, femei și de albituri se capătă următoarele mărfuri excelente și moderne cu prețuri fixe foarte ieftine:

ARTICLI PENTRU BĂRBAȚI: cămeși albe și în cul pantalon albi, gulere, manșete, cravate, căfrămuce, mănuși ață și de piele, cioropi, bastoane, ploiere, tabachere, punji,

ARTICLI PENTRU FEMEI: cămeși, halatari, gulere bro năfrămuce, cioropi, rocuri brodate, mănuși de ață și de ploiere, parasole, corsete veritabile franceze, voaluri pentru rese și pentru față, reticule, jupoane, șorturi.

ARTICLI MĂRUNȚI: dantele, totfelul de mătăcuri decoruri, precum și totfelul de articli mărunți.

Dacă pentru banii d-talr voiești să cumperi marfă bună ! po lângă plătiri în rate și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolvere, sau orice geamantane pentru călătorie acestea să le cumperi în **GRADEA-MARE** piața Szent László în prăvălia lui

Kalenda János

unde se află singurul magazin de renumitele biciclete HELICAL și PUCH. Tot aci se mai află și mașini de frământat „IDEAL”, precum și mare atelier pentru reparaturi.

